

ANTIDEMOKRATISKE OG EKSTREMISTISKE MILJØER I DANMARK

EN KORTLÆGNING

14:19

14:19

ANTIDEMOKRATISKE OG
EKSTREMISTISKE MILJØER I
DANMARK

EN KORTLÆGNING

KØBENHAVN 2014

SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

ANTIDEMOKRATISKE OG EKSTREMISTISKE MILJØER I DANMARK

Afdelingsleder: Lisbeth Pedersen
Afdelingen for beskæftigelse og integration

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-255-1

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Ole Bo Jensen
Netpublikation
Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2014 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	RESUMÉ	9
1	INDLEDNING	15
	Definitioner og begreber	16
	Grupperinger og organisationer	20
	Rapportens opbygning	22
2	KORTLÆGNINGSMETODE OG DATAGRUNDLAG	23
	Afgrænsning	24
	Kombineret kortlægningsmetode	24
	Datagrundlag for studiet af miljøer, grupper og handlinger	28

3	DET ANTIDEMOKRATISKE OG/ELLER EKSTREMISTISKE HØJRERADIKALE MILJØ	29
	Miljøet	29
	Organisationer og grupperinger: Ideologi, organisering, rekruttering og relationer til andre grupper	31
	Handlingsmønstre inden for det højreradikale miljø	37
	Sammenfatning	39
4	DET ANTIDEMOKRATISKE OG/ELLER EKSTREMISTISKE VENSTRERADIKALE MILJØ	41
	Miljøet	41
	Organisationer og grupperinger: Ideologi, organisering, rekruttering og relationer til andre grupper	43
	Organisationernes handlingsmønstre	46
	Sammenfatning	48
5	DET ANTIDEMOKRATISKE OG/ELLER EKSTREMISTISKE ISLAMISTISKE MILJØ	51
	Miljøet	51
	Organisationer og grupperinger: Ideologi, organisering, rekruttering og relationer til andre grupper	56
	Organisationers og grupperes handlingsmønstre	61
	Sammenfatning	63
6	KONKLUSIONER	65
	Udgangspunkt, begreber og datagrundlag	65
	Miljøer: Hvordan ser det samlede billede ud?	66
	Grupper i miljøerne	69
	LITTERATUR	73

FORORD

I det seneste årti har der på nationalt og internationalt plan været politisk fokus på antidemokratiske og ekstremistiske miljøer. Social- og Integrationsministeriet¹ har derfor ønsket at få et samlet overblik over politiske og religiøse antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer i Danmark. Denne rapport afslutter og sammenfatter resultaterne af et større projekt, der blev påbegyndt i 2012. Det er den første samlede nationale kortlægning af dette område. Kortlægningen har haft til formål at tilvejebringe en viden om miljøerne, deres geografiske placering, deres organisering, aktiviteter, ideologi og rekrutteringsmetoder. Rapporten er, efter udbudsrunde, bestilt og finansieret af Social- og Integrationsministeriet.

København, August 2014

AGI CSONKA

1. Ministeriet har siden ændret navn til "Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold". I denne rapport bruger vi dog det ældre navn "Social- og Integrationsministeriet", eftersom det var ministeriets navn ved kortlægningens begyndelse.

RESUMÉ

I det seneste årti har der på nationalt og internationalt plan været politisk fokus på politiske og religiøse antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer, særligt på højre- og venstreekstremisme og islamisk ekstremisme. Denne kortlægning har til formål at tilvejebringe viden om politiske og religiøse antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark, herunder deres geografiske placering, organisering, ideologi, aktiviteter og rekrutteringsmetoder.

Begreberne ”antidemokratisk” og ”ekstremistisk” kan være svære at definere præcist, men i rapporten her forstås ekstremisme som holdninger, der i større eller mindre grad kan være i konflikt med demokratiske styreformers og idealer om tolerance, og en villighed til at gå uden om demokratiske procedurer for at gøre politiske eller religiøse holdninger gældende. Antidemokratisme forstås i forhold til en pluralistisk forståelse af demokrati som tilfælde, hvor enten de demokratiske beslutningsprocesser ikke accepteres, hvor de fundamentale demokratiske værdier og normer for alle borgere afvises eller en kombination heraf.

Kortlægningen bygger primært på to typer af kvalitative metoder: interviews med lokale medarbejdere, eksperter og personer i miljøerne, samt et infomedie- og internetstudie. Det ambitiøse forsøg på at kortlægge alle landets politikredse er det første af sin art i Danmark. Data er ind-

samlet i en kortere periode i 2012 og 2013. Da emnet samtidig er svært at undersøge, indfanger kortlægningen givetvis ikke det fulde billede.

RESULTATER

I det følgende vil de fem centrale analytiske og metodiske pointer fra kortlægningen kort blive præsenteret.

1) Kortlægningen har identificeret tre miljøer, hvor antidemokratiisme eller ekstremisme potentielt kan finde sted: højreradikale, venstre-radikale og islamistiske miljøer. Disse miljøer udgør ideologiske rammer og sociale netværk. Som en central del af miljøerne befolkes de af en række grupper og organisationer. Fra miljøerne udgår en række handlinger, som kan være direkte associeret med grupperne eller udført af enkeltindivider, som i en eller anden grad er i overensstemmelse med de overordnede ideologiske og holdningsmæssige forestillinger, der kendetegner miljøet. Samtidig er det klart, at disse miljøer langt fra er stabile og velafgrænsede enheder. For det første er miljøerne bevægelige og forandrer sig i takt med samfundsmæssige udviklinger. I skrivende stund har konflikten i Gaza endnu engang påvirket, hvad der sker i de tre miljøer. I dette er der også en metodisk pointe. Kortlægningen repræsenterer et nedslag i tid og kan derfor ikke fange disse bevægelser og forandringer, men kan med fordel kombineres med andre metoder. For det andet er det ofte svært at skelne mellem, hvad der er indenfor, og hvad der tilhører, hvad vi kunne kalde det politiske normalområde. Igennem kortlægningen har forskergruppen løbende diskuteret, hvilke grupper der burde inkluderes. Denne diskussion vil givetvis fortsætte efter rapporten offentliggøres.

2) I forhold til fjendebilleder og opfattelser af demokrati er det interessant at bemærke, at især de højreradikale og de venstreradikale synes hovedsageligt bundet op i en konflikt med hinanden, som omhandler ikke mindst de etniske minoriteters status i Danmark (fx muslimer). Inden for begge miljøer siges forsvaret af demokratiet at være centralt. Men, og det er i stor udstrækning derfor, de er medtaget i kortlægningen, i deres forsvar for demokratiet begrænser de andres demokratiske rettigheder. Således søger venstreradikale åbenlyst at forhindre især de højreradikale i at komme til orde, nogle gange med vold. Dette retfærdiggøres ved at etablere forbindelser mellem de højreradikale og fascismen. Højreradikale søger derimod at begrænse etniske minoriteters demokratiske rettigheder. Set i det lys er det påfaldende, at disse to fløje

stort set ikke figurerer i de islamistiske miljøers interne diskussioner og debat. De islamistiske miljøer er orienteret imod sig selv og mod en intern debat omkring religiøs og moralsk ordentlighed, som på et mere overordnet plan handler om forholdet mellem religion og politik. Derudover er de stærkt optagede af internationale konflikter, hvor muslimer siges at blive undertrykt i demokratiets navn. Her ses demokratiet ikke som et gode, men som noget der må boykottes, også ved på forskelligvis fx at opfordre muslimer til ikke at stemme. Forslaget om indførelse af Sharia-zoner i bestemte bydele med høj koncentration af muslimer er et andet eksempel.

3) I de tre miljøer er der overvejende intern, ideologisk konsensus om en række forhold, men der er også store interne modsætninger inden for de enkelte miljøer, ikke mindst når det handler om tilstedeværelsen af individer, der benytter sig af kriminelle og voldelige metoder. Alle de kortlagte grupper afviser kriminalitet eller vold, men inden for det venstreradikale miljø er der fx personer, der villigt søger konflikt med politiet. Inden for det højreradikale og det islamistiske miljø er der en særlig problemstilling i forhold til enkeltindivider eller grupper, som normalt tilhører rocker- eller bandemiljøer. Et andet prekært spørgsmål har været deltagelse i krige især i Mellemøsten, som blandt andet har kostet livet på et fremtrædende medlem af en af de kortlagte grupper. Frygten i det omgivende samfund er ofte, at de deltager på islamistisk side. Generelt gælder det, at handlinger, som kan associeres til grupperinger, først og fremmest har et antidemokratisk sigte, som kommer til udtryk fx ved møder, ved uddeling af flyers eller demonstrationer. De mere ulovlige og voldelige handlinger synes ofte at udgår fra enkeltindivider uden direkte forbindelse til den mere organiserede del af miljøet. Dette er mest indlysende i forbindelse med banderelaterede individer, men forekommer også blandt individer, der simpelthen ”tolker” det mandat, de synes at være givet af miljøet eller af grupperne. Hvilken relation, der eksisterer mellem de kortlagte grupper og disse enkeltindivider, er svært at undersøge gennem en kortlægning. Vi kan blot notere os, at grupperne alle tager offentligt afstand fra brugen af vold, og at handlingerne forekommer.

4) I forhold til de grupper, der befolker de tre miljøer, har kortlægningen identificeret i alt 15 grupper, der fordeler sig i hele landet som vist i tabel 1.1:

TABEL 1.1

Oversigt over antidemokratiske og/eller ekstremistiske organisationer og grupperinger og deres geografiske fordeling.

Gruppe	Politikreds
Højreradikale miljø	
Danish Defence League	København, Midt- og Vestsjælland, Sydsjælland og Lolland-Falster, Østjylland, Midt- og Vestjylland og Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Danmarks Nationale Front	København, Nordsjælland
Dansk National Socialistisk Bevægelse	København
Right Wings	Midt- og Vestsjælland
Stop Islamiseringen af Danmark	København, Fyn, Nordjylland, Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Folkebevægelsen mod indvandring	Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Venstreradikale miljø	
Antifascistisk Aktion	København, Nordjylland, Østjylland, Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Antiracistisk Netværk	Nordjylland, Østjylland
Libertære Socialister	København
REDOX	Østjylland, Midt- og Vestjylland, Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Islamistiske miljø	
sHizb ut-Tahrir	København, Nordsjælland, Vestegnen, Sydsjælland og Lolland-Falster
Kaldet til Islam	København, Vestegnen
Dawah-centret	København, Vestegnen
Dawah-bærere	København, Vestegnen
Muslimsk Ungdomscenter	Østjylland, Sydøstjylland

Det ambitiøse udgangspunkt om at kortlægge hele landet har på mange måder være givende, men det har haft en pris. Det har således ikke været muligt at få et præcist indblik i størrelsen af de forskellige organisationer og grupperinger, og da kortlægningen er et øjebliksbillede, er det ligeledes svært at konkludere, hvorvidt de enkelte grupper er i vækst eller på retræte. Det billede, der fremkommer fra den nationale kortlægning, bekræfter den formodning, man kunne have, at miljøerne i stor udstrækning er koncentreret i byerne. Højreradikale synes dog generelt at være til stede i de fleste politikredse. Samtidig synes det islamistiske miljø at være delt mellem et Øst- og et Vestdansk miljø, hvor fx Hizb ut-Tahrir, som er dominerende i Hovedstadsområdet, ikke er identificeret vest for Storebælt.

5) Miljøerne er til en vis grad lokalt forankrede, og enkelte grupper er opsøgende på gadeplan, i boligområder og i skoler. Men ofte har de et nationalt eller internationalt fokus, hvor internettet spiller en stor rolle. Derfor behøver fraværet af grupper i enkelte områder ikke betyde

fraværet af et miljø. Således sker rekruttering blandt højreradikale grupper i overvejende grad gennem personlige netværk. Herudover bruges internettet også flittigt af grupperne og særligt de sociale medier til at promovere sig selv. For de venstreradikale grupper har vi ikke klart kunnet identificere rekrutteringsstrategier. Dog formoder vi, at der bl.a. rekrutteres gennem sociale tiltag, såsom fester, koncerter, demonstrationer og diverse events, hvor internettet spiller en central rolle. For de kortlagte islamistiske grupper sker den bærende rekruttering i høj grad gennem netværk og personlige relationer. Internettet bruges også til rekruttering. I dette er der en væsentlig metodisk pointe, som peger på, at fremtidige kortlægninger og undersøgelser af miljøerne med fordel kan bruge endnu flere ressourcer end nærværende kortlægning på studier af Paltalk, Facebook og andre sociale medier.

INDLEDNING

I det seneste årti har der på nationalt og internationalt plan været politisk fokus på politiske og religiøse antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer, særligt på højre- og venstreekstremisme og islamisk ekstremisme. Foruden Danmark har lande som Storbritannien, Holland, Tyskland, Norge og Sverige iværksat større indsatser på dette område. Den danske regering har fokus på:

”Antidemokratiske og ekstremistiske miljøer, der sætter tilliden og trygheden under pres i det danske samfund, og som kan bære præg af:

- Afvisning og modarbejdelse af det eksisterende demokrati, der ønskes erstattet af en anden samfundsorden og styreform.
- Forenklede verdensopfattelser og fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforhold ses som truende.
- Intolerance og manglende respekt for andre menneskers frihed og rettigheder.
- Legitimering eller udøvelse af fx trusler, pres, chikane, hærværk, vold eller terror med henvisning til samfundsforhold, man er utilfreds med” (Social- og Integrationsministeriet, 2012: 4).

Indsatsen mod ekstremisme og radikaliserings har resulteret i en række initiativer samt undersøgelser baseret på både forskning og udredning. I Danmark, som i andre lande, har der været fokus på forebyggelse af ekstremisme (Bjørge, 2011; Social- og Integrationsministeriet, 2011, 2012), inklusion og medborgerskab (Det kriminalpræventive Råd, 2011; VINK, 2010) og kortlægning af projekter og erfaringer med intervention og af-radikalisering (Kontoret for demokratisk fællesskab og forebyggelse af radikaliserings, 2011; Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, 2010). I forsøget på at uddybe den eksisterende viden bad regeringen, efter udbud, SFI om at fremstille nærværende rapport, som har til formål at tilvejebringe viden om karakteren af antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer samt omfanget og den geografiske fordeling af de grupper og organisationer, der befolker miljøerne, deres ideologiske orientering, karakter, handlinger, forbindelser og rekrutteringsstrategier. Det er vigtigt at understrege, at denne rapport udgør et øjebliksbillede af komplicerede og omskiftelige miljøer fra en kortlægningvinkel. Den udgør således ikke det fulde billede og kunne med fordel suppleres af andre former for viden fra dybdegående forskningsprojekter til egentlige efterretningsoplysninger.

DEFINITIONER OG BEGREBER

Definitionerne på antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer i ministeriets udbudsmateriale har dannet grundlag for designet af denne kortlægning. Vi har undersøgt og kortlagt miljøer, hvor antidemokratiske og/eller ekstremistiske tendenser potentielt set *kan* finde sted, såvel i den eller de ideologier, der karakteriserer det enkelte miljø, som i de individuelle organisationers, grupper og tilknyttede enkeltindviders handlingsmønstre. Udmøntningen af kortlægningen er resulteret i beskrivelser af miljøernes overordnede karaktertræk, i mere uddybende beskrivelser af grupperinger, der indtager en central position i miljøerne, samt handlinger, som i en eller anden grad er i overensstemmelse med de overordnede ideologiske og holdningsmæssige forestillinger, der kendetegner miljøet. I de tre følgende afsnit vil vi gennemgå, hvordan de tre begreber – miljø, grupper og handlinger – forstås i denne rapport.

MILJØ

Når vi i det følgende taler om antidemokratiske eller ekstremistiske miljøer, skal de forstås som overordnede ideologiske og holdningsmæssige sociale netværk af bestemt politisk eller religiøs observans. Som udgangspunkt er begrebet ekstremisme problematisk, idet der ikke er nogen konsensus om dets betydning (Kühle & Lindekilde, 2010; Winthrobe, 2006). Ordet ”ekstremisme” og lignende udtryk bruges i en række forskellige, men beslægtede betydninger. Ekstremistiske holdninger kan være holdninger, der 1) statistisk set er sjældne, 2) befinder sig langt fra medianen og 3) opretholdes med særlig grad af intensitet, eller som er forbundet med et konspiratorisk eller ligefrem patologisk verdenssyn. Ekstremistiske holdninger kan i varierende grad motivere isolation fra det omgivende samfund eller være motiveret af en sådan isolation og kan opfattes som truende eller underminerende for den samfundsmæssige tryghed. Ekstremistiske holdninger kan i større eller mindre grad være i konflikt med demokratiske styreformers og idealer om tolerance, ligesom de kan være kombineret med villighed til at gå uden om demokratiske procedurer for at gøre politiske eller religiøse holdninger gældende.

”Antidemokratisme” relaterer sig til en specifik definition på begrebet ”demokrati”. I denne rapport forstås ”demokrati” ud fra den opfattelse, at et demokratisk samfund fungerer gennem demokratiske beslutningsprocesser, der respekterer de fundamentale demokratiske værdier og normer, som samme samfund er bygget op omkring. I forlængelse heraf er det relevant at pointere, at denne definition på demokrati bygger på en liberalistisk demokratiopfattelse, som modstiller sig en enklere demokratiforståelse, ifølge hvilken demokrati blot er et spørgsmål om flertalsafgørelser. Fortalere for en populistisk demokratiopfattelse kan fx mene, at man skal tilstræbe flertalsafgørelser, men også at disse ikke behøver at respektere ligheds- og tolerancenormerne. I forlængelse heraf vil vi her forstå ”antidemokratisme” som det tilfælde, hvor enten de demokratiske beslutningsprocesser ikke accepteres, eller hvor de fundamentale liberalistiske demokratiske værdier og normer afvises (eller en kombination heraf).

I denne kortlægning har vi identificeret et højreradikalt, et venstreradikalt og et islamistisk-salafistisk miljø. Hidtil har forskningen, der kortlægger de højreradikale grupper i Danmark, været noget spredt (Carter, 2005; Ignazi, 2003; Karpantschov, 1999, 2001; Larsen, 2011, 2012). Højreradikale grupper har ofte præget af at være båret af enkelte individer

og små kammeratskabsgrupper. Det betyder, at miljøet er i evig bevægelse, og at der hele tiden opstår nye grupper, der kun eksisterer i en begrænset periode. Ideologisk fordeler grupper og sympatisører sig fra højrenationale grupperinger til direkte nynazistiske.

Det er, ligesom det gælder højreradikalismen, begrænset, hvad der findes af nyere undersøgelser af venstreradikalismen (Se Karpantschof, 2009; Kroijer, 2011; Larsen, 2011, 2012). Venstreradikale er i dag primært inspireret af anarkistiske ideologier, som først og fremmest udgør en selvbeskrevet antifascistisk strømning. Grupperne ser typisk sig selv som aktivistiske, hvilket har betydning for deres organisering, der ofte finder sted i forbindelse med enkeltaktiviteter og initiativer.

Den hidtidige forskning i islamistiske antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark er ligeledes noget spredt. Der er ikke enighed om, hvad begrebet islamisme dækker. Der har oftest været fokus på bestemte grupper eller enkelte lokalområder. Der er således forsket i organisationen Hizb ut-Tahrir (Sinclair, 2010, 2011), islamisk terrorisme og jihadisme (Crone, 2010; Erslev Andersen, 2014; Hemmingsen, 2011), salafi-grupperinger i København (Jensen & Østergaard, 2011), voldelig radikaliserings blandt muslimske unge (Asad, 2008) samt salafistisk-muslimske miljøer i Aarhus (Kühle & Lindkilde, 2010). Organiseringsformerne kan være vidt forskellige fra Hizb ut-Tahrir, der har en hierarkisk partistruktur med egentlige optagelser og medlemskaber (Sinclair, 2010), til organiseringen i salafi-miljøer, der synes uformel, decentraliseret og segmenteret (Jensen & Østergaard, 2011; Stemmann, 2006).

Karakteristisk for alle tre kortlagte miljøer er, at selv om de individuelle miljøer internt deler meget ideologisk gods og en stor grad af mistillid og endda fjendtlighed mod det omgivende samfund eller dele heraf, så er der også store individuelle konflikter og strømninger inden for miljøerne. I beskrivelsen af hvert miljø nedenfor har vi derfor søgt at fremhæve både ligheder og forskellige strømninger. Et af de store spørgsmål, som skiller miljøerne internt, er forholdet til vold og andre ulovligheder. Inden for hvert enkelt miljø er der således enkeltindivider eller mindre grupper af enkeltindivider, der er villige til at bruge vold, og som de mere organiserede dele af miljøerne offentligt og eksplicit tager afstand fra. Nærværende kortlægning kan og prøver ikke at vurdere om, hvorvidt denne afstandstagen er i overensstemmelse med virkeligheden. På trods af denne afstandstagen forekommer der voldelige handlinger inden for de tre miljøer. Inden for det venstreradikale miljø er det fx dem,

der er villige til at slå med politiet og endda søger disse konflikter. Inden for henholdsvis det højreradikale og det islamistiske miljø kunne det fx være enkeltindivider og endda grupper, som normalt tilhører bandemiljøet, der udtaler sig på måder, der harmonerer med og identificerer sig med centrale dele af det ideologiske gods, der karakteriserer miljøet. Således formulerer såvel rockergrupper som Hells Angels, AK 81 og Devils Choice som bander med udgangspunkt i boligområder med en stor andel minoriteter som fx La Raza, Black Army og Loyal to Familia sig ind i ideologier, der normalt karakteriserer de politiske miljøer.

I denne kortlægning underkastes disse perifere grupper ikke selvstændig analyse.² Vi bemærker dog, at der er ideologiske og kulturelle elementer i det islamistiske og højreradikale politiske miljø, der af enkeltindivider og kriminelle grupperinger bruges til at legitimere voldelige og kriminelle handlinger og til at sammensætte en identitet, der fremhæver modsætningen til det liberale demokrati og det danske og internationale samfunds uretfærdige kamp mod islam eller stillingtagen til fordel for muslimer. Det skal understreges, at deres tilstedeværelse inden for både det islamistiske og det højreradikale miljø ikke retfærdiggøres af grupper, vi kortlægger nedenfor, og som udgør den mere organiserede del af miljøerne. Disse organisationer er generelt optaget af lov og orden, og de islamistiske grupperinger ser endda islam som løsningen på bande-problemerne og ikke banderne som en del af eller agerende for islam.

Snarere end at pege på det modsætningsfyldte i, at disse grupperinger og enkeltindivider tiltrækkes af ekstremistiske miljøer, som tager afstand fra bandernes handlinger, ulovligheder eller måde at italesætte og forstå politik på, ser vi dette som en illustration af, hvor komplekse og konfliktfyldte de ekstremistiske miljøer er. Som nævnt længere oppe er det ikke mindst disse grupperingers og enkeltindividers vilje til at bruge vold, der vækker bekymring både i de tre miljøer og i det omgivende samfund.

Ud over disse brudlinjer og konflikter internt i miljøerne er miljøerne også prægede af stor omskiftelighed og bevægelighed. Grænsen mellem, hvad der er en del af ekstremistiske og antidemokratiske miljøer, og hvad der er uden for, er derfor svær at etablere entydigt. Derudover

2. I forbindelse med vores interviewundersøgelser var der store uenigheder om, hvorvidt bander skulle inkluderes i kortlægningen. Nogle interviewpersoner mente ikke, at der var nogen sammenhæng mellem bander og politiske bevægelser, mens andre informanter så sammenhænge mellem politiske og kriminelle miljøer.

repræsenterer denne kortlægning som sagt et øjebliksbillede for en relativt kort periode i 2012 og ind i 2013. Hvad der optog grupper og individer i den periode, er potentielt meget forskellig fra skrivende stund, hvor fokus på ny er på konflikten mellem Hamas og Israel. Denne konflikt, som andre internationale og nationale hændelser, er med til at påvirke, hvilke handlinger der udgår fra miljøerne, og hvilke grupper der er aktive på det givne tidspunkt.

GRUPPERINGER OG ORGANISATIONER

Centrale aktører inden for miljøerne udgøres af de organisationer og grupperinger, der findes inden for det. En central del af kortlægningen består derfor i at kortlægge de enkelte organisationer og grupperinger i forhold til deres historie, deres ideologiske udgangspunkt, deres organisering og udbredelse samt deres relation til andre grupper i det omfang, det har været muligt at identificere det. Ingen af de organisationer og grupperinger, vi har identificeret, er blevet opløst ved lov. Deres holdninger afviger dog på måder, der kan karakteriseres som antidemokratiske i forhold til denne rapport's definitioner.

Som nævnt under diskussionen af miljøer, så er grænsen mellem, hvad der er inden for og uden, for flydende og svær at drage entydigt. Hvilke grupper skal kortlægges inden for de enkelte miljøer? Af kortlægningen fremgik det således, at der var enkeltindivider med tilknytning til Socialistisk Ungdomsfront (SUF), der deltog i, hvad der ifølge denne rapport's definitioner kunne betragtes som anti-demokratiske og/ eller ekstremistiske aktiviteter. Vi valgte ikke at medtage SUF i kortlægningen, men det viser, at der er en flydende grænse mellem, hvad der kan betragtes som venstreradikalisme og almindelig venstreorienteret politisk aktivitet. Det samme gælder for højrefløjen, hvor Danskernes Parti kan siges at indtage en lignende position. Igen valgte vi ikke at tage partiet med på trods af, at partiet har et vist holdningsfællesskab med det højreradikale miljø, og at enkeltindivider shopper mellem partiet og grupper inden for miljøet. Det er derfor klart, at denne grænse er op til diskussion og har været det igennem kortlægningen.

Igen er det vigtigt at holde sig for øje, at kortlægningen repræsenterer et øjebliksbillede eller et nedslag i tid. Kortlægningen har således kun kunnet identificere grupperinger eller netværk, der var aktive inden-

for det givne tidsrum. Da identificeringen af et miljø i et givent område i rapporten afhænger af eksistensen af aktive grupper, kan kortlægningen føre til resultater, som nogle vil finde overraskende. At der således ikke skulle være et højreradikalt miljø på Vestegnen eller et islamistisk miljø på Fyn, som områdenotaterne viser, vil mange finde vanskeligt at acceptere. Det betyder som sagt heller ikke, at der er et fravær af et miljø. Det betyder blot, at ingen af de kortlagte grupper var aktive inden for tidsrummet i disse områder.

Der er ofte store forskelle mellem organiseringsgraden og formaliseringen af de enkelte grupper. Vi har valgt ikke at foretage en formel opdeling mellem formelle organisationer og uformelle grupper, da grænsen mellem organisationer og grupper er flydende. Der er således tale om mere blandede bevægelser mellem organisationer, netværk og individer. Der vil være mange mellemformer, og kollektiver kan skifte fra at være løse netværk til at være organiserede grupper og omvendt. Også de geografiske forskelle kan være svære at fastslå med nøjagtighed. Selvom vi har kortlagt det geografiske tilhørsforhold, som de enkelte organisationer og grupperinger har, så vil det ofte være svært, blandt andet fordi organisationer og grupperinger er mest synlige på internettet og de sociale medier. Kortlægningen viser også, at der er en koncentration af grupper i hhv. Hovedstadsområdet og omkring Aarhus, selv om der også findes miljøer i resten af landet. Samlet vil det sige, at vi i kortlægningen af de enkelte miljøer nedenfor fokuserer på de enkelte organisationer og grupperingers udtrykte ideologier, deres organisationsformer og rekruttering, deres geografiske placering og deres tilstedeværelse på nettet samt deres relationer til andre organisationer og grupperinger inden for et givent tidsrum.

HANDLINGSMØNSTRE, DER UDSPRINGER FRA MILJØERNE

Inden for de tre miljøer foretages en lang række handlinger, som enten kan siges at være antidemokratiske og/ eller ekstremistiske. I denne kortlægning har vi hverken materialet eller mandatet til at vurdere enkelte handlingers lovlighed.

Handlingerne inden for et miljø kan nogle gange associeres direkte til bestemte organisationer eller grupperinger. I andre tilfælde er det individer med tilknytning til miljøer og måske også organisationerne, der udfører handlingerne, og i andre tilfælde igen drejer det sig om handlinger, der er i tråd med det ideologiske udgangspunkt i miljøerne. Disse

handlinger behøver ikke på nogen måde at være indbyrdes konsistente. Således engagerer grupperne og enkeltindivider sig i en lang række handlinger, som ofte er gensidigt i modstrid med hinanden. Endvidere synes de mere ulovlige og voldelige handlinger ofte at udgår fra enkeltindivider eller små grupper af enkeltindivider uden nødvendig eller direkte forbindelse til den mere organiserede del af miljøet. Dette er mest indlysende i forbindelse med banderelaterede individer, men forekommer også blandt individer, der simpelthen ”tolker” det mandat, de synes at være givet af miljøet eller af grupperne. Det har derfor været helt centralt i kortlægningen at skelne mellem enkeltindividers handlinger og de handlinger, der udgår fra grupperinger og organisationer, som langt-overvejende har været lovlige om end med et antidemokratisk sigte som defineret i denne rapport.

RAPPORTENS OPBYGNING

I kapitel 3 gennemgår vi den kortlægningsmetode, som vi har benyttet i forbindelse med projektet. I kapitel 4-6 beskriver vi de tre miljøer og 15 tilhørende grupper og organisationer, vi har identificeret igennem vores kortlægning. Opbygningen af disse kapitler følger opbygningen af nærværende afsnit, hvor vi først beskriver de enkelte miljøer, hvorefter vi beskriver de grupperinger og organisationer, der befolker miljøet, for til sidst at gennemgå de handlinger, der udgår fra miljøet. I kapitel 7 drager vi nogle overordnede konklusioner på baggrund af den samlede kortlægning, ligesom vi reflekterer over valgte metode.

KORTLÆGNINGSMETODE OG DATAGRUNDLAG

Som vi skitserede i indledningen, er forskningen i antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer relativt sparsom. Den forskning, der faktisk foreligger, viser, at der er nogle særlige metodiske udfordringer i forhold til at belyse området – både fordi der er tale om et kontroversielt forskningsemne, og fordi de ekstremistiske grupperinger er fåtallige og til tider svære at lokalisere (Jensen & Østergaard, 2011; Johansen, Warburg & Østergaard, 2013; Liversage & Jensen, 2011). Ikke overraskende kan ekstremistiske grupper således ikke identificeres og optælles ved at udtage en almindelig statistisk tilfældig stikprøve af befolkningen. Mange i disse miljøer er desuden ikke organiserede i grupper/partier med medlemskab, men tilhører i stedet miljøerne i kraft af sociale relationer. Disse forhold kan samlet set gøre det vanskeligt at kortlægge miljøerne, de grupper, der opererer inden for dem, samt de handlinger, der udgår fra dem. Vi har derfor valgt at benytte en kombination af flere forskellige metoder, som har ført til en række delundersøgelser. Dataindsamlingsperioden varede fra november 2012 (pilotprojekt) til december 2013, med en intensiv dataindsamling fra juni 2013 og frem til projektets afslutning.

AFGRÆNSNING

På Social- og Integrationsministeriets foranledning tog projektet sit udgangspunkt i landets politikredse. Det betød, at vi kunne gøre brug af ministeriets eksisterende netværk af frontpersonale, der er organiseret efter politikredse. Gennem denne tilgang fik vi ydermere indblik i lokale faktorer i forbindelse med ekstremistiske og antidemokratiske grupperinger. Da grupperne primært er at finde i større byer, især Hovedstaden og Aarhus, er nogle af politikredsene slået sammen, så vi kun opererer med ti geografiske områder:

- København
- Nordsjælland
- Vestegnen
- Midt- og Vestsjælland
- Sydsjælland og Lolland-Falster
- Fyn
- Nordjylland
- Midt- og Vestjylland
- Østjylland
- Syd-, Sydøst- og Sønderjylland.

Derudover er kortlægningen foretaget inden for et relativt kort tidsrum i 2012 og 2013, hvorfor kun grupper og handlinger, der ligger inden for dette tidsrum er medtaget. Denne afgrænsning er et resultat af ambitionen om at kortlægge hele landet, den første af sin art. Til gengæld har ressourcemæssige hensyn nødvendiggjort en relativt kort kortlægningsperiode.

KOMBINERET KORTLÆGNINGSMETODE

Undersøgelsens resultater er primært tilvejebragt gennem to typer af kvalitative metoder: interviews med lokale medarbejdere, eksperter samt personer i miljøerne (telefoninterviews og individuelle interviews) samt et infomedie- og internetstudie. Oprindeligt var det hensigten også at foretage deltagende observation i miljøerne, hvilket ikke viste sig muligt på grund af dataindsamlingens tidsbegrænsning. Desuden blev der klargjort

en spørgeskemaundersøgelse, som dog viste sig at frembringe en for lav svarprocent og for lidt information til at udgøre en valid metode til denne type kortlægning. I dette kapitel vil vi derfor fokusere på at beskrive de metoder, der har vist sig nyttige, og som har frembragt undersøgelsens datagrundlag. Det er vigtigt at være opmærksom på, at undersøgelsen ikke giver et fuldstændig dækkende billede af antallet af antidemokratiske og ekstremistiske grupper. Dette er der primært to årsager til. For det første fordi sådanne grupper kan være svært tilgængelige, og studiet af dem derfor kræver en længere tidsramme. For det andet fordi det primært er frontmedarbejdere – og ikke personer inde i miljøerne – der er blevet spurgt om gruppernes karakter. Dette er der flere årsager til, som vil blive gennemgået nedenfor.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT LOKALT FRONTPERSONALE

Undersøgelsen blev påbegyndt med et informationsmøde med netværksgrupper bestående af frontpersonale i landets politikredse, som Demokratikontoret under Social- og Integrationsministeriet samarbejder med omkring forebyggelse af ekstremisme. Disse medarbejdere modtog derefter et elektronisk spørgeskema med 31 spørgsmål, som tog udgangspunkt i relevante eksisterende undersøgelser. Svarprocenten på spørgeskemaerne lå under det forventede minimumkrav til undersøgelsen, og vi foretog på den baggrund en ændring af dataindsamlingsstrategien. Udvalgte spørgsmål fra spørgeskemaet kom i stedet til at danne baggrund for et kvalitativt telefoninterview foretaget med medarbejderne i de forskellige politikredse. Via disse medarbejdere blev vi henvist til andre relevante interviewpersoner. Derudover valgte vi at tage telefonisk eller elektronisk kontakt til medarbejdere i sociale boligprojekter, medarbejdere på uddannelsesinstitutioner og kontaktpersoner i kommunerne. Vi har i alt kontaktet 382 personer i de ti politikredse. Af telefonbesvarelser opnåede vi i alt 268 besvarelser svarende til en svarprocent på 70. Generelt forekom det, at frontpersonalet ikke havde den viden om antidemokratiske og ekstremistiske miljøer og deres forskellige mekanismer, som vi havde forventet. Nogle frontmedarbejdere syntes dog at have et stort kendskab til antidemokratiske og ekstremistiske grupper, men udtrykte modvillighed i forhold til at deltage i undersøgelsen, idet de var bekymrede for deres egen sikkerhed eller for at komme til at bryde tilliden fra personer i miljøerne, som de var i kontakt med i det forebyggende arbejde. Der var

dog også frontmedarbejdere, som var villige til at deltage, og fra hvem vi fik værdifulde informationer.

KVALITATIVE INTERVIEWS MED FRONTPERSONALE, EKSPERTER OG PERSONER MED TILKNYTNING TIL MILJØERNE

De kvalitative interviews med frontpersonale, personer med særlig viden om miljøerne og personer med relationer til miljøerne har udgjort en central del af dataindsamlingen. Den kvalitative interviewundersøgelse havde til formål at bidrage til udpegelsen af relevante miljøer samt at få detaljeret viden om de antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøers lokale forhold, organisering, ideologi, medlemmer og rekrutteringsstrategi. Til de kvalitative interviews blev der konstrueret en semi-struktureret interviewguide, som var koncentreret om få centrale temaer og blandt andet inddrog spørgsmål fra spørgeskemaet.

Interviewundersøgelsen tog udgangspunkt i en bred vifte af interviewpersoner, der på forskellig vis kunne bidrage med viden til at kortlægge disse miljøer. De forskellige grupper af interviewpersoner udgjordes af:

- Frontpersonale i landets politikredse, gadeplansmedarbejdere, medarbejdere i sociale boligprojekter, medarbejdere på uddannelsesinstitutioner. Disse interviewpersoner var udvalgt på baggrund af den indledende spørgeskemaundersøgelse.
- Andre personer med et særligt kendskab til miljøerne. Det er fx personer fra forskningsinstitutioner med speciale inden for antidemokratiske og ekstremistiske bevægelser i og uden for Danmark samt journalister med særlig viden på området.
- Personer i og omkring de ekstremistiske miljøer.

Ud af interviewpersonerne kom 26 interviewpersoner fra de tre studerede miljøer: 11 interviews fra det islamistiske miljø, syv fra det højreorienterede miljø og tre fra det venstreorienterede miljø; 12 interviewpersoner var forskere; 14 interviewpersoner var andre eksperter på området, og de øvrige interviewpersoner faldt inden for forskellige kategorier af frontpersonale.

Interviews med forskere og andre personer, der har en bred viden på området, viste sig at være en vigtig kilde til detaljeret viden. Da mange af disse personer havde stor viden om miljøer i hele Danmark,

benyttede vi interviewet med dem til at spørge ind til flere geografiske områder, således at interviewet kunne bruges til at belyse flere politikredse.

INTERNET- OG MEDIEANALYSE

I kortlægningen indgik ekstremistiske og/eller antidemokratiske organisationers og grupper brug af internet og andre medier. Medie- og internetdelen indgår i hvert af områdestudierne.

I forbindelse med opstart af områdestudiet blev der udført en Infomedia-søgning i lokale skrevne medier for at afdække, hvilke aktører i områderne der ytrede holdninger, ideologiske udsagn og opfordringer til aktioner af forskellig art, som kunne være af interesse for undersøgelsen. Infomedia-søgningerne koncentrerede sig om de seks måneder før opstarten af det specifikke områdestudie for at sikre et aktuelt billede af, hvem der var aktive. Infomedia-søgningerne koncentrerede sig om debatsider og læserbreve. Vi undersøgte blandt andet, om de foreninger, der blev nævnt i lokale medier, havde internetsider, og i så fald hvad disse sider gav os af information om rekruttering, deltagere, ideologier, møder og andre aktiviteter mv. I alt fandt vi gennem Infomediaundersøgelsen 166 artikler, der havde spredt relevans i forhold til undersøgelsens relevante grupper.

Vi valgte desuden at udvide undersøgelsen med en undersøgelse af det sociale medie Facebook. Mange af de grupper, organisationer og netværk, vi ønskede at undersøge, anvender i høj grad Facebook til ideologiske diskussioner, annoncering af aktiviteter og ”events” og rekruttering. Desuden er det på sociale medier som Facebook muligt at studere den enkelte gruppe eller det enkelte individs nationale og internationale forbindelser (Kozinets, 2010). Sidst men ikke mindst er det en fordel, at Facebook-studiet kan lede videre til andre grupper eller individer, idet de forskellige Facebook-grupper ofte ”deler” hinandens materiale, links og videoer på siden. Selve fremgangsmåden bestod i at studere grupperne uden at ”like” eller ”følge” gruppens profiler. Ligesom ved studiet af hjemmesider undersøgte vi derved kun det, der er offentligt tilgængeligt.

Facebook-studiet viste sig at være en god kilde til information om miljøerne, fordi vi kunne følge med i aktiviteter og debatter, der udviklede sig hen over den tid, dataindsamlingen stod på. Derimod viste det sig, at Infomedia-studiet fik mindre betydning end antaget og ofte kun gav data, der var landsdækkende.

DATAGRUNDLAG FOR STUDIET AF MILJØER, GRUPPER OG HANDLINGER

Vores kombinerede kortlægningsmetode har givet os det samlede datagrundlag for denne kortlægning af antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark, de grupper, der opererer inden for miljøerne, og de handlinger, der udgår fra dem. Kortlægningen baserer sig således på følgende data:

- 268 besvarelser af spørgeskema målrettet lokalt frontpersonale
- 152 kvalitative interviews med lokale medarbejdere, eksperter, personer inden for miljøerne m.fl.
- 166 artikler fra Infomedia-undersøgelsen
- Facebook-undersøgelser.

Til trods for de udfordringer, der var undervejs i dataindsamlingsprocessen, lykkedes det os at komme op på det forventede antal af interviewbesvarelser. Til trods for, at 268 ud af 382 spørgeskemaer blev besvaret af frontpersonalet, var dette materiale ikke særligt solidt, da besvarelserne til dels er mangelfulde, og at nogle frontansatte ikke ønskede at deltage i undersøgelsen. Derimod udgør dele af det kvalitative interviewmateriale et mere detaljeret materiale til belysning af relevante miljøer, grupperne, der opererer i dem, samt de handlinger, der udgår fra dem. Også internet- og medieanalysen gav forskellige resultater, hvor Facebook-studiet, som ikke oprindeligt var en del af undersøgelsesdesignet, viste sig at være en kilde til vigtig information om de undersøgte miljøer og en af de få metoder til at studere miljøerne i ”real tid”. Samtidig med at kortlægningen har leveret et landsdækkende nedslag i antidemokratiske og/ eller ekstremistiske miljøer i Danmark, er det vigtigt at gøre sig klart, at der er begrænsninger i datagrundlaget, som er et resultat af designet. Ved at lave en kortlægning inden for et bestemt tidsrum vil der potentielt være grupper og handlinger, der ikke identificeres. Derfor er denne kortlægning givetvis ikke udtryk for det fulde billede, og andre design, metoder og former for viden kunne med fordel inddrages for at skabe et bredere grundlag.

DET ANTIDEMOKRATISKE OG/ELLER EKSTREMISTISKE HØJRERADIKALE MILJØ

I dette kapitel beskriver vi det højreradikale miljø, herunder organisationer og grupperinger samt handlinger, der udgår fra miljøet, og som vi har identificeret som værende motiveret af antidemokratiske og/eller ekstremistiske holdninger. Vi begynder med at opridse miljøet med fokus på den ideologi, som karakteriserer miljøet, og som udtrykkes af de grupper og individer, der befolker det. Vi lægger i den sammenhæng også vægt på at fremhæve nogle af de forskelle og konflikter, som karakteriserer miljøet. Derefter kortlægger vi de forskellige grupper og organisationer, som kan siges at være en del af miljøet. Endelig ser vi på de handlinger, der udgår fra miljøet, hvoraf nogle kan associeres direkte med organisationerne, mens andre udføres af enkeltindivider inden for miljøet med forskellige grader af relation til organisationerne.

MILJØET

Ifølge Larsen (2012: 5-19) kan højreradikale miljøer i Danmark inddeles i to overordnede strømninger, den nationalsocialistiske og den højrenationale. Nationalsocialistiske grupper arbejder for en revolutionær omvæltning, der skal bane vejen for et racerent og diktatorisk Danmark med Hitlers nazistiske Tyskland som forbillede. Den nationalsocialistiske

strømning er lille og uden stor betydning. Den højrenationale strømning er større. Fælles for de højrenationale strømninger er udpræget nationalistiske holdninger, ofte forankret i idéen om ”Danmark” som den vigtigste enhed og værdi samt mistro, fjendtlighed og racisme over for indvandrere og alt, hvad de betragter som ”udansk”. I forhold til nationalsocialisme er der et andet fjendebillede i spil blandt højrenationalister. Hvor nationalsocialismen er præget af antisemitisme, er højrenationale gruppers ideologi i højere grad tilpasset de nutidige globale konflikter og fjendebilleder. Særligt kan vi se, at de har indlejret de dominerende fjendebilleder, der gør sig gældende i Vesten efter 9/11-terrorangrebene i New York, og de betragter islam som en modstander, der må bekæmpes på linje med nazismen.

Nationalsocialisternes antisemitisme er således ikke fremherskende i den højrenationale strømning, der i stedet koncentrerer sig om idéen om den islamiske verdens kulturelle og religiøse underlegenhed i forhold til den vestlige verden. Inden for den nationalsocialistiske strømning er de antisemitiske synspunkter bevaret, samtidig med at muslimer og islam er tilføjet som endnu en fjende. Disse grupper synes mindre dominerende i perioden efter 1990’erne, hvor de højrenationale grupper har taget til i omfang (ibid.).

Mens det højreradikale miljø karakteriseres af en række brudflader og ideologiske konflikter, er der samtidig en række ideologiske og holdningsmæssige sammenfald, der berettiger til at tale om et miljø, inden for hvilket forskellige individer og grupper bevæger sig. Miljøet er præget af stor udskiftning og forandringer, og enkeltindivider shopper ofte mellem de forskellige organisationer og grupper. De handlinger af ulovlig og voldelig art, vi har identificeret i forbindelse med denne kortlægning, må derfor tillægges individer, der handler inden for et overordnet ideologisk miljø og parallelt med grupper og organisationer, der er modstandere af vold og andre ulovlige handlinger.

Et særligt prekært spørgsmål i forbindelse med det højreradikale miljø, også for de højreradikale grupper, vi præsenterer nedenfor, er, at personer med forbindelse til bande- og rockermiljøet også finder sig ideologisk til rette inden for det højreradikale miljø. Som vi har skrevet tidligere, skyldes frygten her først og fremmest det voldelige potentiale, som disse grupper og individer synes at besidde. Som en del af det højreradikale miljø lægger individerne med tilknytning til rockermiljøet ofte vægt på truslen fra islam. Således publicerede Hells Angels det såkaldte sja-

kalmanifest³ i 2008. Frontpersonale og andre interviewpersoner har ligeledes påpeget, at grupper som AK 81 fra Vestegnen og Devils Choice fra Midt- og Vestjylland også udtaler sig stærkt islam-kritisk. I denne kortlægning underkastes disse grupper ikke selvstændig analyse. Vi bemærker dog, at der er ideologiske og kulturelle elementer i det højreradikale politiske miljø, der af enkeltindivider og kriminelle grupperinger bruges til at legitimere voldelige og kriminelle handlinger og til at sammensætte en identitet, der fremhæver modsætningen til det liberale demokrati og truslen mod det danske samfund fra islam. Det skal understreges, at deres tilstedeværelse på højrefløjen ikke retfærdiggøres af de højreradikale grupper inden for miljøet, som generelt er optaget af lov og orden. Det understreger bare, at der i det højreradikale miljø ofte er modsatrettede strømninger i forhold til ideologi og metoder, og at individer shopper rundt mellem de forskellige strømninger og grupper. I nogle tilfælde, som med individer med tilknytning til bandemiljøet, vil der være stærkt modsatrettede interesser på spil inden for miljøet.

Ud over de ideologiske fællestræk defineres miljøet også af eksistensen af en række grupperinger. Vi har i undersøgelsen identificeret seks væsentlige grupper. Af disse grupperinger er fem højrenationale og én nationalsocialistisk.

- Danmarks Nationale Front
- Danish Defence League
- Right Wings
- Dansk National Socialistisk Bevægelse
- Stop Islamiseringen af Danmark
- Bevægelsen Frit Danmark – Folkebevægelsen mod Indvandringen.

ORGANISATIONER OG GRUPPERINGER: IDEOLOGI, ORGANISERING, REKRUTTERING OG RELATIONER TIL ANDRE GRUPPER

I det følgende beskriver vi kort de enkelte organisationer og grupperinger i forhold til deres historie, det ideologiske udgangspunkt, deres orga-

3. Se <http://dk.hells-angels.dk/default.php?id=16393#.Uayo5JXoMyU>

nisering og udbredelse samt deres relation til andre grupper i det omfang, det har været muligt at identificere det.

DANMARKS NATIONALE FRONT

Organisationen Danmarks Nationale Front (DNF) er i undersøgelsen registreret som aktiv i København og Nordsjælland. Organisationen blev dannet i 2007 efter opløsningen af Dansk Front.⁴ Der er ingen sikker viden om medlemstal.

DNF beskriver på deres hjemmeside, hvordan de ”mener at Danmark har brug for et nyt højrenationalistisk initiativ, som er mere aktivistisk orienteret, end man tidligere har set på højrefløjen”. DNF beskriver deres formål som en kamp om den nationale befrielse.⁵ I den anledning ser DNF den nuværende socialdemokratiske ledede regering som den største fjende af danskheden.

Organisationen har en ledelsesgruppe og er opdelt i lokale afdelinger. Organisationen rekrutterer medlemmer gennem materiale på nettet, ved gadeaktiviteter, hvor der uddeles flyers, og hvor man forsøger at få forbigående i tale. Desuden forsøger organisationen at rekruttere i forbindelse med fester og koncerter samt gennem personlige relationer. Organisationen har internationale forbindelser, blandt andet til Slavisk Union i Rusland og det tyske Nationaldemokratische Partei Deutschlands (Larsen, 2012: 10).

DANISH DEFENCE LEAGUE

Danish Defence League (DDL) er aktiv i København, Midt- og Vestsjælland, Sydsjælland og på Lolland-Falster, Østjylland, Midt- og Vestjylland samt Syd-, Sydøst- og Sønderjylland. Grupperinger af unge tilhængere (ikke-medlemmer) af DDL er registreret som aktive på Sydsjælland og Lolland-Falster. Danish Defence League blev stiftet i København i august 2010 som en national underafdeling af English Defence League og udsprang angiveligt af miljøet omkring Stop Islamiseringen af Danmark (SIAD). Organisationen beskriver på sin hjemmeside sig selv som ”en menneskeretsorganisation grundlagt som følge af en lille gruppe muslimske ekstremister og deres chokerende handlinger”. DDL betragter derfor sig selv som en modstandsgruppe ”baseret på aktivt forsvar af dansk tra-

4. Se <http://www.danmarksnationalefront.dk/om-dnf>

5. Se <http://www.danmarksnationalefront.dk/om-dnf>, sidst set 27.6.2014

dition og sædvane” mod, hvad de anser for at være en voksende islamisering af Europa.⁶

Siden opstarten har DDL været gennem flere omstruktureringer og udskiftninger i ledelsen, senest i januar 2013. I forbindelse med formandens tilbagetræden i oktober 2012 lukkede organisationen samtidig sine klubhuse. Herefter er der kun tre divisioner, én for hver landsdel (København, Østjylland, Sønderjylland), men med lokale afdelinger. De hyppige omstruktureringer har i øvrigt givet anledning til fraktioneringer, hvorfor der i dag menes at være mindst fire fraktioner: DDL, Danske Defence League, Dansk Modstand og DDL-Vestsjælland. Det er ikke lykkedes at få oplyst antallet af medlemmer. Organisationens Facebook-side har pr. 1. december 2013 2.900 ”likes”. Tal baseret på Facebook-likes siger ikke noget om antallet af medlemmer og skal derfor tages med et forbehold. Snarere sætter de en øvre grænse og er dermed en indikation af den relative betydning af miljøet.

Ideologisk er DDL en islamkritisk og højrenational organisation, som betragter sharia som ”en revolution, som vores land ikke ønsker og må afvise” og som uforeneligt med det danske demokrati. DDL anser islam som en trussel og har til formål ”gennem aktivt forsvar at sikre fred og friheder i vores lokalområder”. DDL lægger vægt på ytringsfriheden og ”opfordrer regeringen til at ophæve alle love, der forhindrer ægte ytringsfrihed”, herunder ophævelse af racismeparagraffen.⁷

Undersøgelsen peger på, at DDL rekrutterer gennem personlige netværk samt via internettet. Især i Østjylland meldes DDL engagerede i gadeplansaktivisme, som ofte tiltrækker sig megen opmærksomhed. Som den engelske moderorganisation bruger gruppen typisk kontroversielle islam-relaterede begivenheder som PR.

RIGHT WINGS

Right Wings er i løbet af undersøgelsesperioden blevet identificeret i Midt- og Vestsjælland. Right Wings er en kampsportsforening med klubhus i en kommune på Midt- og Vestsjælland. Ifølge udsagn fra et lokalt medlem af Right Wings er deres aktiviteter nedadgående. I stedet varetages de ideologiske interesser, som medlemmerne har, af bevægelser som Danish Defence League og Danskernes Parti. Samarbejder og kamme-

6. Se <http://www.danishdefenceleague.com>

7. Se www.danishdefenceleague.com

ratskaber eksisterer mellem både Right Wings, DDL og gruppen Vederfølner,⁸ da sidstnævnte endnu var aktiv.

Right Wings' formål er primært at oplyse unge mennesker om konsekvenserne af indvandringen, at udbrede nationalistisk propaganda samt at opøve et ønske blandt de yngre generationer om at bevare den nationale arv. Af interviewundersøgelsen fremgår det, at AFA og Hizb ut-Tahrir anses for at være politiske modstandere.

Ifølge interviewundersøgelsen beskrives Right Wings som en "kammeratskabsforening", der rekrutterer i private venskabskredse. Gruppen har en hierarkisk struktur med en leder og ca. 20 medlemmer og en del støtter. Aldersmæssigt er gruppens medlemmer 20-40 år gamle.

DANMARKS NATIONAL SOCIALISTISK BEVÆGELSE

Organisationen Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse (DNSB) er i undersøgelsesperioden registreret for aktiviteter i København. DNSB blev ifølge foreningen selv stiftet i 1984 og opfatter sig selv som efterfølgeren til Danmarks Nationalsocialistiske Arbejderparti, der så sig selv som en dansk udgave af Hitlers Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP). Efter et formandsskifte i 2011 synes bevægelsen svækket, idet ledende medlemmer brød ud og i stedet dannede Danskernes Parti. Det er dog ikke muligt at få oplysninger om det nuværende medlemstal. Bevægelsen ser sig selv som landsdækkende med hovedkvarteret på Midtsjælland⁹, men vi har kun registreret aktiviteter i København i forbindelse med denne kortlægning.

DNSB beskriver sig selv som en politisk organisation med det formål at bevare den danske nations sundhed og sikre landet mod forurening, både biologisk og anden forurening. Bevægelsen beskriver sig i stor udstrækning som en nationalistisk organisation, hvor forskellen er de eksplicite referencer til racelære, som det praktiseredes i 1930'erne. I modsætning til de højrenationale grupper, vi har identificeret i denne kortlægning, anfører organisationen desuden, at de vil skabe en samfundsomvæltning i forlængelse af Adolf Hitlers ideologiske program. Organisationen nævner særligt Hitlers genoprettelse af Tyskland efter 1933.

8. Vederfølner var en nationalkonservativ forening, som anså islam og indvandringen for skadeligt for det danske samfund, og som havde til formål at bekæmpe, hvad de anså for islamiseringen af Danmark. Per 10.11.2013 valgte foreningen dog at nedlægge sig selv angiveligt pga. af manglende tilslutning og det voksende udbud af mere aktive alternativer.

9: Se <http://nazi-lauck-nsdapao.com/danish.htm>

I forbindelse med branden på Frihedsmuseet i 2013 beskriver organisationen modstanden mod nazismen som en skam. Mere nutidigt ser organisationen især truslen komme fra Enhedslisten og autonome, som formentligt betragtes som organisationens direkte modstandere på gadeplan.

DNSB er organiseret med en formand og har medlemsbladet Fædrelandet. Det har ikke været muligt at finde oplysninger om bestyrelse og afdelinger. Rekruttering synes at foregå via organisationens Facebook-gruppe, som er aktiv, og hvor det er muligt at melde sig ind. Krav for medlemskab er, at man tilhører, hvad de forstår som "den hvide race", og har forståelse for dennes biologiske betydning. Foreningens internethjemmeside er uvirksom. Foreningen har indtil 2011 haft egen radiostation, "Radio Oasen", som nu synes inaktiv. Organisationens har et tilknyttet band, Legion Dänemark, som blandt andet udsender deres musik på YouTube. Der er forsøg på at rekruttere til sociale arrangementer med musik, og der findes flyers og klistermærker til gadeaktioner.

STOP ISLAMERINGEN AF DANMARK

Stop Islamiseringen af Danmark (SIAD) har aktiviteter på Sydsjælland og Lolland-Falster, Fyn og i Nordjylland. SIAD er både en organisation og et politisk parti. Formanden stiftede i 2007 først den internationale organisation Stop Islamization of Europe og siden den danske afdeling heraf. På baggrund af undersøgelsens metoder har vi ikke opnået viden om medlemstallet. Demonstrationer, som ofte afholdes sammen med andre, synes højst at trække omkring 50 personer. Undersøgelsen peger på, at SIAD er mest aktive i Jylland, hvor de stillede op til kommunalvalget i to kommuner i 2013.

Ideologisk kan SIAD betegnes som en højrenationalistisk, antiislamisk gruppe. SIAD betragter sit arbejde som modstandskamp, der primært er rettet mod islam og modstanderne på venstrefløjen (særligt AFA), og der drages paralleller til modstanden mod besættelsen under 2. verdenskrig. SIAD ønsker at forsvare demokratiet og ytringsfriheden og har et mål om, at muslimer skal udsendes fra Danmark.

SIAD har en formand og har tilsyneladende også underafdelinger, som det ikke er muligt at få oplyst navnene på i forbindelse med denne kortlægning. Medlemskab sker ved en formel indmeldelse og betaling af et medlemskontingent. Ifølge formanden har medlemmerne alle slags sociale og politiske baggrunde. Rekruttering sker formentlig gennem personlige netværk, men man forsøger også at tiltrække nye med-

lemmer gennem gadeaktioner som demonstrationer og ikke mindst gennem internettet. SIAD er en del af et internationalt netværk med moderorganisationen Stop Islamization of Nations (SION). Organisationens vigtigste internationale samarbejdspartner er Stop Islamization of America, som er den bedst finansierede organisation af sin slags i verden med de fleste forbindelser til andre organisationer. I Danmark har SIAD et tæt samarbejde med Danish Defence League (DDL).

BEVÆGELSEN FRIT DANMARK – FOLKEBEVÆGELSEN MOD INDVANDRINGEN

Organisationen Bevægelsen Frit Danmark – Folkebevægelsen mod indvandringen er registreret som aktive i Syd-, Sydøst- og Sønderjylland. Undersøgelsens metoder har ikke ført til viden om medlemstallet. Bevægelsens Facebook-gruppe har pr. december 2013 1.937 ”likes”. Frit Danmark opstillede en kandidat til regionsrådsvalget i Syddanmark i november 2013. Denne fik 2.674 stemmer. I 2009 fik partiet 2.374 stemmer. Det er ikke lykkedes at få viden om organisering, rekruttering og forbindelser.

Frit Danmark fremstiller sig selv som en anti-islamisk organisation. På sin hjemmeside præsenterer organisationen sig som en ”tværpolitisk modstandsgruppe”, hvis formål det er ”at informere befolkningen om besættelsesmagts skadelige indflydelse på det Danske samfund”. Der drages således en direkte parallel mellem den tyske besættelsesmagt under 2. verdenskrig og nutidens ”hæmningsløse indvandring fra lande, som vi ingenting har til fælles med, og som stille og roligt undergraver vort samfund indefra!”¹⁰

På hjemmesiden finder man organisationens valgprogram forud for kommunal- og regionsrådsvalget i november 2013. Dette inkluderer: respekt for indvandringsstop, indgåelse af personligt løfte om at lade sig integrere for alle indvandrere, lettere mulighed for fratagelse af dansk statsborgerskab, fratagelse af statsborgerskab i tilfælde af ferierejse til hjemland eller tvangsægteskab, mulighed for hjemsendelse i tilfælde af overtrædelse af de første fire punkter og hjælp til flygtninge i nærområder.

10. Se <http://www.fritdk.dk/>

HANDLINGSMØNSTRE INDEN FOR DET HØJRERADIKALE MILJØ

Inden for det højreradikale miljø foretages en række handlinger, som nogle gange kan associeres direkte til bestemte organisationer eller grupperinger. I andre tilfælde er det individer med tilknytning til organisationerne, der udfører handlingerne, og i andre tilfælde drejer det sig om handlinger, der er i tråd med det ideologiske udgangspunkt, ikke mindst den forestillede fare, som udgøres af islam. Ydermere kommer individer fra det højreradikale miljø ofte i direkte konflikt med venstrefløjsaktivister, ikke mindst fordi venstrefløjsaktivisterne bevidst søger at hindre højrefløjen i at udføre aktioner. Det beskæftiger vi os mere indgående med i næste kapitel. Følgende liste indeholder nogle af de handlinger, der udgår fra det højreradikale miljø:

- At arrangere demonstrationer
- At deltage i eller arrangere moddemonstrationer
- At udsende propaganda i form af flyers, kampagner eller på internettet
- Enkeltmedlemmer i DNF har modtaget våbentræning i Rusland
- Enkeltmedlemmers individuelle overfald eller slagsmål med enkeltpersoner, som opfattes som modstandere på baggrund af deres ideologi eller etnicitet
- Enkeltmedlemmers individuelle chikane mod grupperinger eller enkeltpersoner, der opfattes som modstandere på baggrund af deres ideologi eller etnicitet
- Opstilling til valg.

Følgende eksempler udfolder i lidt flere detaljer nogle af de handlinger, der udgår fra det højreradikale miljø:

Eksempel 1: Enkeltmedlemmer fra Danmarks Nationale Front (DNF) er dømt for ulovlig våbenbesiddelse og/eller har udført voldelige overfald eller deltaget i slagsmål med enkeltpersoner på grund af etnicitet og enkeltpersoner i det venstreradikale miljø. Endvidere har enkeltmedlemmer af DNF været involveret i håndgemæng med en gruppe sultestrejkende iranske asylansøgere. Endelig har enkeltmedlemmerne fra DNF ifølge kilder heilet og råbt "Danmark for danskerne" samt været involveret i en efterfølgende slåskamp med de iranske asylansøgere, som blev slået og sparket.

Medlemmer af DNF deltog i "Nej til moskéer i Danmark"-kampagnen i København.

Eksempel 2: Af interviewundersøgelsen med frontpersonale fremgår det, at medlemmer af Danish Defence League (DDL) ytrer sig gennem en krænkende retorik mod moskéer i form af udsagn som "Gå ud og grav et svin ned på den jord, så bliver oprettelsen af moskéer stoppet", og kvinder med muslimsk baggrund henviser sig til myndighederne, fordi medlemmer af DDL har spyttet på dem og råbt skældsord.

Eksempel 3: I Midt- og Vestjylland fortæller frontpersonale og interviewpersoner/somaliske kvinder fra det boligområde, hvor voldtægtsmanden fra Gullestrupsagen kom fra, hvordan medlemmer fra DDL forsøgte at sabotere et beboermøde om sagen, men blev vist bort. Dette resulterede i smadrede ruder i området. De somaliske kvinder fortalte desuden, at de måtte holde sig indendørs, fordi medlemmer fra DDL i dagene efter færdedes i kvarteret og ledte efter somaliere, og at de blev truet med at få deres lejligheder brændt ned, hvis ikke de selv frivilligt flyttede. Informanter beretter herudover om trusler og overfald begået af DDL-medlemmer på personer, der var aktive på venstrefløjen, eller som har en anden etnicitet end dansk. Endelig er DDL i samme område registreret for en række andre handlinger i form af demonstrationer, opsætning af materiale og aggressiv retorik.

Eksempel 4: DDL blev for alvor kendt i Østjylland, da de den 31. marts 2012 arrangerede demonstrationen "The Official Aarhus Counter-Jihad Meeting" i Mølleparken i Aarhus, en demonstration organiseret af "The European Freedom Initiative", et samarbejde med andre europæiske Defence Leagues. Der var på forhånd lagt op til uroligheder og sammenstød med moddemonstranter fra den yderste venstrefløj samt visse islamistiske grupperinger, hvorfor begivenheden også var massivt overvåget af det største politiopbud i Jylland i nyere tid og havde tiltrukket adskillige repræsentanter fra den internationale presse. Antallet af fremmodte demonstranter begrænsede sig dog til ca. 200 personer fra Danmark og udlandet.

Eksempel 5: Gruppen Right Wings' klubhus blev udsat for et brandattentat i april 2013. Brandstiftelsen fandt sted få dage efter, at en lokal indvandrerforening, Den Kulturelle Forening, var blevet udsat for hærværk. I forbindelse med hærværket var der blandt andet hængt racistiske klistermærker op i byen og spraymalet på foreningens bygning – med parolerne "Rejs hjem!" og "Nej til moskéer!" De racistiske klistermærker (som blev solgt igennem nu nedlagte Vederfølners hjemmeside) blev sat op på butikker ejet af muslimer. Ud over graffiti og klistermærker blev der også hængt

grisebøveder op rundt omkring i byen. Ifølge politiet begyndte Right Wings efter attentatet mod deres klubbus at samle sympatisører fra andre dele af det højreradikale miljø i Danmark til en lokal demonstration. Aktivister på den yderste venstrefløj og muslimske unge samledes under demonstrationen, og det kom til nogle opgør med Right Wings-medlemmer. Politiet greb ind og ransagede blandt andet Right Wings' klubbus, hvor de fandt elefanthuer og emballage til de racistiske klistermærker, som var hængt op under hærværket mod Den Kulturelle Forening.

Eksempel 6: Danmarks Nationalsocialistiske Forening fremstiller propaganda i form af klistermærker med teksten: "Raceblanding er folkemord", "Racist? Ja!", "Bekæmp rød terror" og "Vågn op". På den nu inaktive hjemmeside legitimeres vold, hvis det tager form af selvforsvar: "Men dersom vi bliver mødt med vold, svarer vi igen med vold".

Eksempel 7: Stop Islamiseringen Af Danmark (SIAD) tog i 2013 i København initiativ til en demonstration under parolen: "Vi er alle jøder". Baggrunden for demonstrationen var diskussioner i medier om diskrimination af jøder. Ifølge SIAD's hjemmeside var formålet følgende: "Danmark står endnu en gang op for Danmarks jøder" – "Muslimer skal ikke bestemme, hvem der skal bo i Danmark". I demonstrationen deltog ud over SIAD også aktører fra DDL.

SAMMENFATNING

Det højreradikale miljø, vi har kortlagt i dette kapitel, er spredt ud over hele landet, men i nogle tilfælde lokalt forankrede. Der er således identificeret grupper i de af landets politikredse. Et fravær af højreradikale grupper i enkelte kredse betyder dog ikke et fravær af et miljø. Som nævnt ovenfor kan fraværet skyldes, at der i undersøgelsesperioden ikke blev identificeret aktive grupper i de pågældende kredse. Denne kortlægning vurderer forsigtigt de højreradikale grupper til at have mellem 5-50 medlemmer hver især.

De identificerede grupper er primært højrenationale. Den nationalsocialistiske strømning er i dag mere eller mindre udelukkende repræsenteret af DNSB. De højrenationale grupper ønsker generelt demokratiet bevaret, men i en version forbeholdt etniske danskere. Etniske minoriteter, og særligt personer med muslimsk baggrund, ønskes udsendt fra landet eller frataget deres demokratiske rettigheder.

Grupperne bruger forskellige rekrutteringsmetoder til at tiltrække nye medlemmer. Disse metoder omfatter uddeling af materiale og flyers og kan foregå i forbindelse med kampagner, fester og koncerter, via personlige relationer eller via internettet. Grupperne har forbindelser til lignende grupper eller søsterorganisationer i andre skandinaviske lande og europæiske lande som Tyskland, Ukraine samt til internationale organisationer. De højreradikale grupper forekommer således i særlig grad at samarbejde med internationale organisationer (Regeringskansliet, 2013: 108).

Handlinger, der udspringer fra det højreradikale miljø, inkluderer uddeling af materiale, demonstrationer og opstilling til valg, nedladende retorik samt trusler og overfald på etniske og især muslimske minoriteter samt aktive på venstrefløjen. De højreradikale organisationer tager officielt afstand fra vold og andre ulovligheder, og det er ofte enkeltindivider med forskellige grader af tilknytning til grupperne, der udfører ulovligheder. Medlemmer fra DNF rapporteres således at have fået træning i våbenbrug. Mange af de konflikter, de højreradikale grupper og enkeltindivider inden for miljøet deltager i, relaterer sig til deres konflikt med venstreradikale grupper. Som vi skal se i næste kapitel, så er de højreradikale og de venstreradikale gensidigt konstituerende, da de mestendels kæmper med hinanden om, hvordan den muslimske minoritet skal behandles.

DET ANTIDEMOKRATISKE OG/ELLER EKSTREMISTISKE VENSTRERADIKALE MILJØ

I dette kapitel beskriver vi det venstreradikale miljø, herunder organisationer og grupperinger samt de handlinger, der udgår fra miljøet, som synes inspireret af antidemokratiske eller ekstremistiske holdninger. Vi begynder med at opridse miljøet med fokus på den ideologi, der karakteriserer miljøet, og de grupper og individer, der befolker det. Vi lægger i den sammenhæng også vægt på at fremhæve nogle af de forskelle og konflikter, der karakteriserer miljøet. Derefter kortlægger vi de forskellige grupper og organisationer som kan siges at være en del af miljøet. Endelig ser vi på de handlinger, der udgår fra miljøet, hvoraf nogle kan associeres direkte med organisationerne, mens andre udføres af enkeltindivider inden for miljøet med forskellige grader af relation til organisationerne.

MILJØET

Det venstreradikale miljø som kortlagt i denne undersøgelse repræsenterer først og fremmest antifascistiske, anarkistiske og libertære strømninger. I forhold til den antifascistiske strømning kan vi tale om en form for aktivisme, der fungerer som en modkultur til højrefløjen, hvor en systematisk bekæmpelse af højrefløjen er helt central. De højreradikale kommer derfor til at fremstå som den modpol, de venstreradikale i den anti-

fascistiske strømning orienterer sig mod. Ud over den mere rendyrkede antifascistiske strømning deler det venstreradikale miljø en overordnet anarkistisk ideologi, som kan udtrykke sig i at modarbejde fascisme, nazisme, racisme, sexism, miljødelæggelser og homofobi.

For det venstreradikale miljø består fjendebilledet af en uretfærdig neoliberal og imperialistisk verdensorden omfattende nationale politiske eliter samt kapitalismen og staten, der opfattes som både repressiv og latent fascistisk (Larsen, 2012: 21-22). I praksis identificeres dette fjendebillede ofte med politiet, der anskues som statens forlængede og repressive arm, og i en form for koalition med de politiske modstandere på højrefløjen. De samme holdninger gør sig igen gældende blandt de højreradikale. Venstreradikale grupper udtrykker som udgangspunkt ikke at være i konflikt med politiet, men er parate til forskellige former for civil ulydighed gennem aktioner for direkte demokrati.¹¹

Venstrefløjen er som højrefløjen et omskifteligt miljø, hvor grupper og netværk opstår og forgår, hvor medlemmer jævnligt skifter gruppe, og hvor der er et betydeligt overlap af personer, som støtter op om og deltager i hinandens arrangementer, lokalt som andre steder i landet. De grundlæggende ideologier synes at være relativt konstante på en sådan måde, at det er berettiget at tale om et venstreradikalt miljø. Samtidig er der også store holdningsforskelle grupperne imellem og mellem grupperne og enkeltindivider. Centralt i mange af disse uenigheder er synet på og viljen til at benytte vold og udenomsparlamentariske metoder til at opnå erklærede mål (Larsen, 2012: 24). Igen er alle de formelle grupper, vi beskriver nedenfor, imod vold. Volden og andre udenomsparlamentariske metoder er derfor resultat af enkeltindividers handlinger, som udgår fra og nogle gange associeres med grupperne.

Vi har i kortlægningen identificeret følgende fire grupper, hvorfra venstreradikale antidemokratiske og/eller ekstremistiske handlinger udgår:

- Antifascistisk Aktion
- Antifascistisk Netværk

11: Denne form for direkte aktion så man fx i forbindelse med klimatomødet i København i 2009, hvor grupper af venstreradikale forsøgte at gennembryde barrikaderne omkring Bellacentret. Da dette ligger uden for denne kortlægnings periode, er det ikke taget med i handlingerne senere i kapitlet. For en gennemgang og analyse af europæiske venstreradikale grupper og deres forhold til politiet, se Krøjer (2011, 2013).

- REDOX
- Libertære Socialister.

ORGANISATIONER OG GRUPPERINGER: IDEOLOGI, ORGANISERING, REKRUTTERING OG RELATIONER TIL ANDRE GRUPPER

I det følgende beskriver vi kort de enkelte organisationer og grupperinger i forhold til deres historie, det udtrykte, ideologiske udgangspunkt, deres organisering og udbredelse samt deres relation til andre grupper i det omfang, det har været muligt at identificere relationerne.

ANTI FASCISTISK AKTION

Antifascistisk Aktion (AFA) er i undersøgelsesperioden registreret som aktiv i København, Nordjylland, Østjylland og Sydøst-, Syd- og Sønderjylland. Ifølge AFA's egen fortælling blev organisationen stiftet i 1992 som reaktion på en bombe i Internationale Socialisters kontor, hvor et af medlemmerne blev dræbt. I det venstreradikale miljø blev bomben opfattet som et højreekstremistisk attentat.

AFA synes først og fremmest at være en såkaldt "ad hoc-gruppe", som primært virker kontra-aktionært: Medlemmerne samler sig på baggrund af episoder, hvor de oplever, at der er et behov fx i form af påkrævet modstand mod højreekstremistiske grupper. AFA's erklærede mærkesag er således kampen imod fascisme, nazisme og racisme, som de har ført i ca. 20 år.

Der er ingen tilgængelige oplysninger om AFA's størrelse. Organisationen kan samle omkring 500 demonstranter, men dette skønnes ikke at være udtryk for medlemstallet, da AFA typisk blot er arrangør, og en bred skare af personer møder op til arrangementerne. Der er en ligelig kønsfordeling ved arrangementerne, og de fleste er mellem 20-30 år. AFA's base er placeret i København, men organisationen står for arrangering af og deltagelse i demonstrationer over hele landet. AFA beskriver ikke gruppens organisering, men linker på deres hjemmeside til en lang række antifascistiske organisationer, som interesserede opfordres til at sætte sig i kontakt med. AFA arbejder sammen med venstrefløjsorganisationer over hele landet. Aktionsformerne bestemmes af de konkrete deltagere og afhænger af sag og sted.

AFA er tilknyttet sms- og Facebook-kæden ALERTA, hvor der udveksles oplysninger om de højreekstremistiske gruppers aktioner. Kæden er opstået i kølvandet på det, som AFA ser som de højreradikale gruppers frygt for AFA's moddemonstrationer. På baggrund af undersøgelsen fremgår det, at AFA mener at have foranlediget en strategiændring blandt de højreradikale grupper, således at disse nu udfører aktioner, der ikke på forhånd er meldt ud, fx spontane uddelinger af flyers eller lignende. ALERTA har til formål at varsle AFA-aktivister i den forbindelse, så de kan rykke ud med det samme.

AFA har endvidere en tæt forbindelse til nyhedssiden projektantifa.dk, hvis formål er at bekæmpe fascismen, og som annoncerer AFA's aktiviteter, men som drives uafhængigt af AFA af en selvstændig redaktionsgruppe. Projekt Antifas Facebook-side gør reklame for AFA's aktiviteter, men understreger samtidig, at de blot låner deres Facebook-side ud til AFA. AFA har desuden forbindelse til Researchkollektivet REDOX, som beskrives yderligere nedenfor. Internationalt står AFA i forbindelse med et antal antifascistiske organisationer, blandt andet i Sverige, Finland, Tyskland, Belgien og Holland.

Rekruttering sker både via netværk, ved arrangementer, koncerter, fester og demonstrationer samt via internettet. Der er tale om en lille og elitær gruppe, hvis medlemmer ofte rekrutteres fra den øvrige venstrefløj efter en vurdering af deres troværdighed og brugbarhed (Larsen, 2011: 25). Samtidig er det også klart, at AFA sjældent har fuld kontrol med de handlinger, der udføres til de arrangementer, de organiserer. Ifølge interviews med aktivister tilknyttet AFA legitimeres eventuelle voldelige aktiviteter med, at de handler i selvforsvar.¹² På deres hjemmeside tager AFA afstand fra vold. Som i tilfældet med andre grupper og organiseringer kortlagt i denne rapport er der således en modsætning mellem gruppens officielle holdning til vold og enkeltmedlemmers individuelle handlinger.

ANTIRACISTISK NETVÆRK

Antiracistisk Netværk (ARN) er registreret for aktiviteter i Østjylland og Nordjylland. Antallet af involverede synes at stige og falde i takt med events og "mærkesager". De to underafdelinger ARN-Nords og ARN-Aarhus' Facebook-grupper har pr. 1. december 2013 henholdsvis 29 og

12. Se www.information.dk/227963 – hentet 18.6.14

600 ”likes”. ARN beskriver sig selv som en tværpolitisk paraplyorganisation, der arbejder for at bekæmpe racisme lokalt og på landsplan og fungerer som koordinerende og faciliterende organisator for diverse venstrefløjsaktivistiske demonstrationer, mod-demonstrationer og andre former for happenings rettet mod højreradikale grupper.¹³

ARN-Aarhus arbejder i forbindelse med demonstrationer og andre events sammen med et bredt udvalg af grupper og organisationer på venstrefløjen, såsom Antifascistisk Aktion, Enhedslisten og Socialistisk Ungdomsfront (SUF), såvel som mere eventbaserede grupper og netværk, såsom Goodnight White Pride, Larm mod Racisme, Aarhus for Mangfoldighed, Praktisk Solidaritet Aarhus og Produktionskollektivet Opbrud, Konfront, Libertære Socialister og Internationalt Forum. Undersøgelsens design har ikke muliggjort indsigt i organisering og rekruttering.

LIBERTÆRE SOCIALISTER

Libertære Socialister (LS) er i løbet af undersøgelsesperioden blevet registreret for aktiviteter i København. LS blev stiftet i 2009. Der er ingen tilgængelige oplysninger om medlemstallet. LS har lokalafdelinger i Aalborg, Østjylland og København. LS beskriver sig som en ”føderation af selvstændige lokalgrupper”, der har til formål at: ”fremme kampen for den libertære socialisme: et statsløst socialistisk rådssamfund baseret på føderalisme og direkte demokrati”.¹⁴ Libertære Socialister ønsker en politisk platform, der muliggør en slagkraftig, revolutionær og libertær socialistisk føderation. I omtalen af det revolutionære aspekt gives der udtryk for, at bevægelsens mål ikke kan nås gennem de etablerede demokratiske samfundsinstitutioner, men kræver en social revolution.

LS er en organisation med medlemskab, der forventes at deltage aktivt. LS udgiver bladet Direkte Aktion. Der rekrutteres gennem internettet og aktioner samt gennem personlige netværk. LS arbejder sammen med andre grupper, fx afholdt de ”revolutionært 1. maj” sammen med AFA. LS indgår i et internationalt samarbejde som en del af anarkismo-netværket. Bevægelsen er med til at drive webportalen Anarkismo.net og forummet Anarchist Black Cat.

13. Se <http://projektantifa.dk/baggrund/>

14. Se http://libsoc.dk/?page_id=4

REDOX

REDOX (Research og Dokumentation) er i denne rapport registreret med aktiviteter i Østjylland.

REDOX blev stiftet i 2005. Navnet er en sammentrækning af research og dokumentation og har siden dens oprettelse fungeret som en efterfølger for Demos.¹⁵ REDOX har udgivet flere rapporter om højre-radikale grupper. I forbindelse med denne undersøgelse var det ikke muligt at få informationer om organisation, størrelse og medlemmer. Hemmeligholdelsen sker af hensyn til ”egen sikkerhed”, da formålet med at afdække højrefløjen anses som farligt for medlemmernes sikkerhed.

REDOX definerer sig selv som ”en venstreorienteret, antifascistisk researchgruppe”, der ”graver i den yderste højrefløjs aktiviteter og strukturer og derefter publicerer vores resultater”. Gruppen ”samarbejder med alle antifascistiske organisationer, der har samme mål som os, nemlig at bekæmpe den yderste højrefløj til fordel for et solidarisk og demokratisk samfund. Det betyder, at vi samarbejder med brede dele af venstrefløjen”.¹⁶

ORGANISATIONERNES HANDLINGSMØNSTRE

Inden for det venstreradikale miljø foretages en række handlinger, som nogle gange kan associeres direkte til bestemte organisationer eller grupperinger. I andre tilfælde er det individer med tilknytning til organisationerne, der udfører handlingerne, og i andre tilfælde drejer det sig om handlinger, der er i tråd med det ideologiske udgangspunkt, ikke mindst den forestillede fare, som udgøres af fascismen specifikt og det kapitalistiske system mere generelt. Ydermere kommer individer fra det venstreradikale miljø ofte i direkte konflikt med højrefløjsaktivister, ikke mindst fordi venstrefløjsaktivisterne bevidst søger at hindre højrefløjen i at udføre aktioner. Følgende liste indeholder nogle af de handlinger, der udgår fra det venstreradikale miljø:

- Enkeltmedlemmers individuelle chikane eller trusler mod tidligere og nuværende højreradikale samt disses personlige relationer.

15. Se <https://redox.dk/>

16. Se <https://redox.dk/om>

- Indsamling af informationer om højrefløjsgrupperinger og organisationer samt disses medlemmer, herunder fotografering af møder og demonstrationer, deltagelse i retsmøder, medieresearch.
- Propaganda på internettet og plakatkampagner (fx mod organisationer eller enkeltpersoner i det ekstreme højrefløjsmiljø).
- Deltagelse og arrangører af demonstrationer eller moddemonstrationer.
- Opfordring til civil ulydighed.
- Enkeltmedlemmers individuelle overfald på eller slagsmål med enkeltpersoner på baggrund af deres ideologi eller på politi, fx under demonstrationer.
- Blokering af møder.

Følgende eksempler udfolder i lidt flere detaljer nogle af de handlinger, der udgår fra det venstreradikale miljø:

Eksempel 1: Ved SLAD's demonstration "Vi er alle jøder" på Søtorvet i København i februar 2013 arrangerede AFA en "larme-moddemonstration" med det formål at overdøve SLAD. Ud over benyttelse af larmende genstande blev demonstrationen sine steder mere konfrontatorisk, hvor kanonslag og romerlys blev affyret mod de uniformerede betjente. Cirka 30 blev anholdt.

Eksempel 2: Datamaterialet peger på, at aktivister associeret med AFA var primus motor i begivenhederne 31. marts 2012, hvor DDL's anti-jihad-demonstration i Aarhus blev angrebet og endte i gadeuroligheder og masseanholdelser.

Eksempel 3: Aktivister forbundet med ARN er kædet sammen med de plakatkampagner, der i 2013 med jævne mellemrum har udstillet navngivne personer på højrefløjen med billede og overskrifter som "Din nabo er nazist!"

Eksempel 4: LS har arrangeret en foredragsrække om militans i 2012 med forskellige oplæg om, hvordan begrebet kan forstås og anvendes. Oplægget om hverdagsmilitans, der blev afholdt i januar 2012, omhandlede, hvordan civil uhydighed kan bruges til at agitere for gratis offentlig transport, fx ved at køre uden billet og i den forbindelse lave en bodeforsikring.

Eksempel 5: REDOX har udgivet bogen Postboks 38 om, hvad organisationen kalder den "nazistiske" produktion af musik, tøj og merchandise i Nordeuropa, rap-

porten *Arbus 08* om "den yderste højrefløj i *Arbus*" samt været mere eller mindre involverede i udgivelsen af bogen *Forklædt som nazist*. I 2011 udgav REDOX en rapport om gruppen ORG3.

Eksempel 6: Under valgkampen havde REDOX fået åkindsigt i opstillingslisterne for højreradikale partier i Region Midtjylland og dermed fået udleveret navn, adresse og fødselsdatoer på mere end 900 borgere. Ifølge loven er stillernes navne og bopæle offentligt tilgængelige, men implicerede stillere følte deres retssikkerhed krænket og deres personlige sikkerhed kompromitteret.

SAMMENFATNING

Det venstreradikale miljø er spredt over og opererer i hele landet, men er koncentreret i og arbejder fra de store byer. Således er de fire beskrevne organisationer geografisk koncentreret i storbyer og er overvejende store. De samme personer bevæger sig ud og ind af de samme organisationer. Det er vanskeligt at sige noget endegyldigt om antallet af personer, som aktivt udgør dette miljø, da grupperne selv hemmeligholder antal og identitet. Samtidig er det svært at skelne aktivister klart i medlemmer i organisationer eller sympatisører tilhørende miljøet. Ligeledes er det svært at konkludere, hvor mange der kan mobiliseres til events, demonstrationer og happenings på grund af miljøets flydende og dynamiske struktur.

De venstreradikale gruppers fjendebillede omfatter de højrenationale grupper som repræsentanter for racisme, fascisme og nynazisme og det, som opfattes som det kapitalistiske og neoliberale system generelt. Der forekommer ikke noget klart billede af de venstreradikale gruppers rekrutteringsstrategier. Da grupperne er meget socialt aktive, formodes rekruttering at ske gennem sociale aktiviteter som fester, koncerter, demonstrationer og diverse events. Grupperne forekommer desuden at have et godt samarbejde. Her spiller internettet og sociale medier en betydelig rolle, givetvis også for rekruttering af aktivister.

Handlinger, der udspringer fra det venstreradikale miljø, omfatter mødeblokering, chikane, kampagner, oplysning, demonstrationer, registrering af modstanderes truende adfærd samt fysiske angreb på højreradikale og slagsmål med politiet, ofte i modstrid med gruppernes erklærede afstandtagen fra brug af vold. Som i tilfældet med den højreradi-

kale vold er den venstreradikale vold overvejende udført af enkeltindivider, der støtter den i miljøet dominerende ideologi.

DET ANTIDEMOKRATISKE OG/ELLER EKSTREMISTISKE ISLAMISTISKE MILJØ

I dette kapitel beskriver vi det islamistiske miljø, herunder organisationer og grupperinger samt eksempler på handlinger, der udgår fra miljøet, og som kan siges at være motiverede af antidemokratiske og/eller ekstremistiske holdninger. Vi begynder med at opridse miljøet med fokus på den ideologi, der karakteriserer miljøet, og de grupper og individer, der befolker det. Vi lægger i den sammenhæng også vægt på at fremhæve nogle af de forskelle og konflikter, der karakteriserer miljøet. Derefter kortlægger vi de forskellige grupper og organisationer som kan siges at være en del af miljøet. Endelig ser vi på de handlinger, der udgår fra miljøet, hvoraf nogle kan associeres direkte med organisationerne, mens andre udføres af enkeltindivider inden for miljøet med forskellige grader af relation til organisationerne.

MILJØET

Det islamistiske miljø, som identificeret i denne kortlægning, kan overordnet siges at indeholde tre forskellige strømninger, som individerne i de tilknyttede grupperinger og organisationer på forskellig vis handler efter eller shopper imellem. Den første strømning kan beskrives som en puritansk form for islam kendt som salafisme, som fokuserer på at disci-

plinere selvet i forhold til Gud samt missionering. Den anden strømning fokuserer på forhold, der ligger uden for landets grænser, især i Mellemøsten. Den tredje strømning fokuserer på uretfærdigheder i det danske samfund, især mod muslimer og andre etniske minoriteter. Denne opdeling er ideologisk mere end handlingsorienteret, hvor fokus ligger på, hvilket objekt indsatsen er rettet mod. Det vil altså sige, at vores opdeling er struktureret efter det ideologiske objekt, som strømmingen retter sig mod – selvet, uretfærdighed uden for Danmark og uretfærdighed inden for Danmark.¹⁷

Den salafistiske strømning er voksende inden for islam, men har ingen central organisation. Salafisme adskiller sig fra andre fortolkninger af islam ved at diktere en streng og meget konservativ fortolkning af reglerne for religiøs praksis samt en ekstrem version af det monoteistiske dogme, dvs. troen på Guds enhed (*tawhid*). I det salafistiske miljø er holdninger og handlinger primært religiøse og ikke politiske. Det sociale ansvar, som salafisterne således påtager sig, fokuserer på uddannelse, arbejde og familie.

Den strømning, der fokuserer på uretfærdigheder og konflikter uden for Danmark, orienterer sig primært mod muslimske lande, nationalstater og politiske konflikter i disse regioner. Grupperinger, større løse (transnationale) netværk eller enkeltindivider engagerer sig aktivt i muslimske eller mellemøstlige politiske konflikter og organisationer. Eksempler på denne strømning er tilhængere og støtter af Hamas i Palæstina,¹⁸ Al-Shabaab i Østafrika,¹⁹ eller grupper i Syrien og Irak.

Den sidste strømning fokuserer især på, hvad der opfattes som uretfærdigheder i Danmark mod muslimer og andre etniske minoriteter, og hvor islam på den ene eller anden måde opfattes som en løsning. For-

17. Denne opdeling i forskellige strømninger er til dels inspireret af Hemmingsen (2011), som også taler om tre forskellige strømninger af salafisme: den puritanske, den politiske og den jihadistiske salafisme. I modsætning til vores mere ideologiske opdeling er Hemmingsens opdeling organiseret i forhold til praksisser. Den puritanske salafisme er en disciplinerende praksis af selvet og især det muslimske samfund. Den politiske salafisme retter sig mod at ændre samfundet oppefra, mens den jihadistiske salafisme legitimerer voldelig politisk praksis.

18. Hamas er et palæstinensisk, islamistisk politisk parti, som forvalter Gaza og har et erklæret mål om at fjerne staten Israel og tage Palæstina tilbage. Hamas er på EU's liste over terrororganisationer.

19. Al-Shabaab er en militant organisation, der udsprang fra den tidligere sammenslutning Rådet af Islamiske Domstole, og er på mange måder den somaliske ækvivalent af Hamas. De bekender sig til jihadistiske aktiviteter i Den Somaliske Borgerkrig og blev i 2012 officielt kendt som en somalisk-baseret celle af den militante islamistiske gruppe al-Qaeda. De er på USA's liste over terrororganisationer, men ikke EU's liste.

talere for denne strømning fokuserer især på det danske samfund som racistisk og ekskluderende.

Grupperinger og enkeltindivider, som hver især følger eller bevæger sig på tværs af disse tre strømninger, peger på meget forskellig vis på eksistensen af et overordnet islamistisk miljø i Danmark. Paradoksalt nok er de tre strømninger ofte i skarp konkurrence med hinanden og grundlæggende imod hinanden (Jensen & Østergaard, 2011). For eksempel er der diskussioner om, hvordan, i hvilket omfang og med hvilke konsekvenser den demokratiske styreform og danske liberale demokratiske standarder står i modsætning til tawhid. Dog synes de fleste af de organisationer og enkeltindivider at ønske at erstatte den eksisterende verdensorden med en anden islamisk samfundsorden. De interviewpersoner, vi har interviewet til denne kortlægning, udtrykker, at de anser dette mål for utopisk. Ifølge dem selv betyder dette, at ønsket om en islamisk samfundsorden ikke optager dem i deres religiøse praksis eller generelle forhold til det danske demokrati.

Et andet prekært spørgsmål og kilde til konflikter er eksistensen af individer, som bruger vold eller er kriminelle. Alle de organisationer og grupperinger, vi kortlægger nedenfor, er åbent imod vold. Ikke desto mindre er der enkeltindivider, som på forskellig vis sympatiserer med de ideologiske grundantagelser inden for miljøet, som er medlemmer af bander eller kriminelle grupperinger. Disse bander eller kriminelle grupperinger er i stigende grad begyndt at indflette islam i deres retorik, såvel på nettet og i de sociale medier som i enkeltmedlemmers legitimering af forskellige typer af voldelige eller ulovlige aktiviteter og opgør. Et eksempel herpå er banden Loyal to Familia (LTF), som især er aktive i hovedstadsområdet. LTF udtrykker, at de har følt sig ekskluderet af samfundet gennem oplevelser af racisme og diskrimination, ikke mindst fra politiets side, og det er herudfra deres handlingsmønster skal forstås. LTF føler sig således nødsaget til at handle på baggrund af en samfundsmæssig uretfærdighed. Søgen efter mening inden for den religiøse forståelsesramme har ofte tendens til at blive omformet til en retorik omkring uretfærdighed og racisme mod muslimer i Danmark eller Vesten og dermed en moddiskurs mod det ”danske” majoritetssamfund og politik over for det muslimske minoritetssamfund. Denne fornemmelse af uretfærdighed italesættes typisk med en blanding af elementer, hvor referencer til islam står centralt. Således skriver LTF på deres hjemmeside, at ”Må Allah give styrke til din familie” og ”Må Allah Subhanahu

wa ta'ala være med vores afdøde bror". De konflikter, de har med deres omgivelser, sættes ofte ind i en civilisationskamp. For eksempel siges det "Hvis I skal åbne ild, så ram deres Kuffar (vantro) og ikke vores muslimske brødre". Tilsvarende retorik kan findes hos en række andre bander som La Raza, som er aktive i København og på Vestegnen, og Black Army, som findes på Fyn omkring Vollsmose.

I denne kortlægning underkastes disse grupper ikke en selvstændig analyse. Vi bemærker dog, at der er ideologiske og kulturelle elementer i det islamistiske politiske miljø, der af enkeltindivider og kriminelle grupperinger bruges til at legitimere voldelige og kriminelle handlinger og til at sammensætte en identitet, der fremhæver modsætningen til det liberale demokrati og det danske samfunds uretfærdige kamp mod islam. Det skal understreges, at deres tilstedeværelse inden for det islamistiske miljø ikke på nogen måde retfærdiggøres af grupper, vi kortlægger nedenfor, og som udgør den mere organiserede del af miljøet. Disse organisationer er generelt optaget af lov og orden og ser som oftest islam som løsningen på bande problemerne og ikke banderne som en del af eller agerende for islam. En del af deres missionering handler således om at redde personer fra bandenetværk, fra en kriminel løbebane og via islam at få dem ind på rette spor. Snarere end at pege på det modsætningsfyldte i, at disse grupperinger tiltrækkes af et islamistisk miljø, som tager afstand fra bandernes handlinger, ulovligheder eller måde at italesætte og forstå islam på, ser vi dette som en illustration af, hvor komplekst og konfliktfyldt det islamistiske miljø er.

Et andet element, der voldsomt komplicerer og splitter det islamistiske miljø, er forholdet til uretfærdigheder uden for Danmark. Selvom der er enkeltindivider, der støtter fx Al-Shabaab, ønsker ingen af de somaliske foreninger, vi har talt med, at blive identificeret med den somaliske organisation. Et andet og endnu mere betændt emne i det undersøgte tidsrum er de enkeltindivider, der rejser til Syrien for at kæmpe mod det syriske styre. I undersøgelsen har vi først og fremmest identificeret det i forhold til Muslimske Ungdomscenter, gennemgået nedenfor. Det skyldes givetvis kortlægningsmetoden. For eksempel blev Kaldet til Islams (også gennemgået nedenfor) tidligere talsmand slået ihjel i Syrien, og der er flere fra miljøet omkring den salafistiske moské i trekantsområ-

det, der er rejst i borgerkrig.²⁰ Vi har ingen sikre informationer om, hvilke fraktioner i Syrien disse enkeltindivider har været i forbindelse med, og der kan ikke drages konklusioner om deres handlinger på baggrund af undersøgelsens datamateriale. På baggrund af undersøgelsens datagrundlag kan det ikke konkluderes, at der fra de organiserede grupper opfordres til at tage i jihad i Syrien, men fx MUC (Muslimsk Ungdomscenter) poster meddelelser og billeder på internettet, der viser, at de påskønner oprøret og de personer, der deltager. Selvom kortlægningen ikke peger på, at MUC rekrutterer til krigen, så modvirker MUC ikke selv til deltagelse. Snarere er de et punkt i det miljø, hvorfra deltagerne udspringer. Selve mobiliseringen af unge til Syrien foregår via internettet, bl.a. ved brug af Paltalk. De unge, der er rejst, har først isoleret sig mere og mere på deres værelser med en computer og er i løbet af få uger rejst til alles overraskelse. For disse unge glider ideologien i MUC og det større salafistiske miljø dermed over i en ekstremistisk holdning og aktivitet. Vi har ingen viden om, hvordan de sheiker, som de unge lytter til, placerer sig i forhold til konflikten, men fra det bredere salafistiske miljø i Danmark har både sheiker og imamer frarådet de unge at tage af sted. I forbindelse med rejserne til Syrien har ellers ikke-kriminelle unge begået berigelses-kriminalitet for at rejse midler. Vi ved ikke, hvor disse penge ender, når de kommer frem, eller hvordan en eventuel finansiel støtte til oprørsgrupper i Syrien er organiseret.

Det viser, at strømninger ikke entydigt kan sammenkædes med organisationer, men at enkeltindivider og grupperinger sammensætter elementer fra de forskellige strømninger på en mere ad hoc basis og udfører handlinger, der betragtes med stor uro – både inden for miljøet og i den bredere danske offentlighed. Samtidig, og i en vis modsætning til både det højre- og det venstreradikale miljø, så viser kortlægningen af den mere organiserede del af det islamistiske miljø store geografiske forskelle mellem Østdanmark og Vestdanmark.

Vi har i undersøgelsen identificeret fem grupper, hvorfra der udgår individuelle handlinger, som vi i undersøgelsen har defineret som antidemokratiske og/eller ulovlige handlinger:

- Hizb ut-Tahrir

20. Det er dog ikke kun fra MUC, at der er rejst folk til Syrien. Denne kortlægning har dog først og fremmest fundet data fra kredsen omkring MUC på dette fænomen.

- Kaldet til Islam
- Dawah-centret
- Dawah-bærere
- Muslimske Ungdomscenter.

ORGANISATIONER OG GRUPPERINGER: IDEOLOGI, ORGANISERING, REKRUTTERING OG RELATIONER TIL ANDRE GRUPPER

I det følgende beskriver vi kort de enkelte organisationer og grupperinger i forhold til deres historie, det ideologiske udgangspunkt, deres organisering og udbredelse samt deres relation til andre grupper i det omfang, det har været muligt at identificere relationerne.

HIZB UT-TAHRIR

Organisationen Hizb ut-Tahrir er aktiv i København, Nordsjælland, Sydsjælland og Lolland-Falster og på Vestegnen. Hizb ut-Tahrir betyder befrielsesparti på arabisk. Hizb ut-Tahrir er en international organisation, der blev stiftet af Taqi-uddin an-Nabhani i 1953 i Jerusalem, som i den forbindelse brød ud af Det Muslimske Broderskab. Hizb ut-Tahrir har en skandinavisk afdeling ledet fra København. Hizb ut-Tahrir oplyser ikke selv medlemstal, men på baggrund af interviewundersøgelsen fremgår det, at der findes 100-150 fuldgældige medlemmer på landsplan, hvoraf størstedelen er i Københavnsområdet. Der er flere, der deltager i Hizb ut-Tahrir-arrangementer, uden at være blevet optaget som medlemmer.

Hizb ut-Tahrir betegner sig selv som et parti, hvis ideologi er islam. En central pointe for Hizb ut-Tahrir er netop, at islam og politik ikke kan adskilles, idet de opfatter islam som samfundets styreform. Det erklærede mål er at indføre en global islamisk stat, og sharia bør implementeres i denne stat. Hizb ut-Tahrir kan i den forstand beskrives som islamisk, forstået som en idé om, at islam er et altomfattende system, og at det er en pligt at indføre en islamisk stat. Hizb ut-Tahrir har derimod bibeholdt en kategorisk afvisning af demokrati. Ifølge talsmanden er Hizb ut-Tahrirs mærkesager en ændring af samfundsstrukturen i den islamiske verden. I den vestlige verden ønsker Hizb ut-Tahrir derimod at opklare, hvad islam står for og styrke den muslimske identitet blandt muslimerne.

Organisationen er imod deltagelse i folketingsvalg. I et interview uddyber talsmanden: ”Principielt er der det problem i Danmark i dag og med demokrati som sådan, at suveræniteten ikke er hos Gud, men så er der det problem oveni, at man snyder befolkningen til at tro, at suveræniteten er hos dem. Vi mener, at der er en bedre mulighed.” Talsmanden fremhæver desuden, at der ikke er noget galt med demokrati som medbestemmelse, fx i form af beboerdemokrati.

Idealet for Hizb ut-Tahrir er således ikke en stat med lige rettigheder for alle borgere, men særlige rettigheder og pligter for muslimer. Den officielle holdning til voldsanvendelse i form af jihad forstået som væbnet kamp er, at jihad opfattes som legalt i forbindelse med forsvar. Hvis man bor i et område, hvor man angribes, så har man pligt til selv at gribe til våben.

Hizb ut-Tahrir er en hierarkisk organisation med en central ledelse, formand og talsperson. Før man kan optages som medlem, oplæres man i studiekredse og vurderes i forhold til engagement og ideologi gennem andre aktiviteter. Hizb ut-Tahrir er en transnational organisation, som har afdelinger i mange lande med en koordinerende international leder. Ligeledes forekommer rekrutteringsprocessen langt mere systematiseret i Hizb ut-Tahrir (Jensen & Østergaard, 2011; Sinclair, 2010).

DAWAH-BÆRERE

Dawah-bærere i Danmark fungerer gennem en internetside, der indeholder debat, og som reklamerer for Hizb ut-Tahrirs arrangementer. Der er ikke tale om en officiel internetside, der repræsenterer Hizb ut-Tahrir, men sympatisører, der reklamerer for Hizb ut-Tahrir. Dawah-bærere er i denne rapport registreret på baggrund af de aktiviteter i København og på Vestegnen.

På internettet beskriver Dawah-bærere i Danmark, at de har til formål at opbygge muslimers psyke og personlighed og derved beskytte muslimers identitet i Danmark. Hjemmesiden er et forum, hvor aktuelle emner tages op, fx borgerkrigen i Syrien, hvor emner som jihad og sociale klasseforskelle bringes op. Der tages afstand fra krigsdeltagelse, medmindre det foregår i selvforsvar. Gruppen følger Hizb ut-Tahrirs standpunkt om, at kampen kun er tilladt for muslimer i området, som bliver direkte angrebet. I undersøgelsen fremgår det, at Dawah-bærere rekrutterer til Hizb ut-Tahrirs arrangementer.

KALDET TIL ISLAM

Kaldet til Islam er en gruppering, der er en del af et større salafistisk ungdomsmiljø. Kaldet til Islam er en særlig missionerende og konfrontatorisk del af dette miljø, der også omfatter Dawah-centret. Der er tale om et miljø, hvor de enkelte grupperinger er vanskelige at skelne fra hinanden. Personerne er mere eller mindre sammenfaldende, og der er i ingen af tilfældene tale om en organisation med bestyrelse og formelt medlemskab. Grupperingen er aktiv i København og på Vestegnen.

Kaldet til Islam har tidligere været en mere etableret del af Dawah-centret, men holder nu sine aktiviteter adskilt under eget navn. Gruppen har sandsynligvis flere navne i form af internetsider og Facebook-grupper, således kan nævnes Al Ghurabaa ("de fremmedes gruppe"), 1ummah.dk og Krigen mod islam. Disse navne er der en tæt forbindelse mellem på internettet, hvor der er sammenfald mellem personer og indhold. Deltagerne er unge mænd.

I interviewundersøgelsen fremgår det, at Kaldet til Islam har en lille inderkreds på 10-15 personer. Kaldet til Islam har desuden stået bag demonstrationer i København i 2012. Til en demonstration mod filmen *Innocence of Muslims*²¹ deltog ca. 200, og til en demonstration mod krænkelse af profeten Muhammed i et fransk satire-magasin deltog ca. 50. Tallene fra demonstrationerne viser, at Kaldet til Islam er en del af et større islamistisk miljø, som deltager, hvis de sympatiserer med sagen.

Det fremgår af Kaldet til Islams hjemmeside, at det er muslimers pligt at praktisere islam, og deres opgave er at skabe et muslimsk samfund der, hvor de befinder sig. Gruppen beskriver demokratiet som årsag til disse problemer, idet der med demokrati er tale om menneskeskabte og ikke gudsskabte love.²² Særligt omdiskuterede emner er bekæmpelse af bandekriminalitet, attentatet mod Lars Hedegaard og sager om diskrimination af jøder, frafaldne muslimer og krigen i Syrien. Kaldet til Islam er som andre salafistiske grupperinger kendetegnet ved ikke at være organiseret med bestyrelser og egentlige medlemskaber. Det er ikke lykkedes at opnå konkret information om rekruttering og forbindelser til andre grupper.

21. En kontroversiel islamkritisk kortfilm, der provokerede mange muslimer, som mente, der blev gjort grin med profeten Muhammed. <http://www.b.dk/globalt/blodige-protester-mod-muhammed-film-i-pakistan> (hentet 3.3.2014).

22. Se www.demokrati.tk/demokrati-er-kufr.tk/html

DAWAH-CENTRET

Dawah-centret har aktiviteter i København, Nordsjælland og Vestegnen.

Dawah-centret er en del af samme miljø som Kaldet til Islam. Dawah-centret holder til i en moské i København med henholdsvis en mande- og en kvindeafdeling. Gruppen vurderes at udgøres af omkring 50 personer, men med en inderkreds på ca. 15 personer. Deltagerne omfatter mange forskellige etniciteter og både mænd og kvinder, dog med stor overvægt af mænd. Deltagerne er fortrinsvis teenagere og i starten af 20'erne, mens de, der bestemmer, ofte er lidt ældre.

Gruppen har et salafistisk udgangspunkt men er også fokuseret på politik og jihad forstået som væbnet kamp. Ifølge gruppen kan jihad ikke foregå i Danmark, fordi der her er indgået en "kontrakt" om, hvordan der leves i Danmark. Man opfatter det imidlertid som en pligt at kæmpe for muslimer, uanset hvor i verden de befinder sig. Gruppen anser det for en synd at deltage i det parlamentariske demokrati og advarer aktivt andre muslimer mod at stemme. Gruppen opfordrer til, at man skal holde sig fra *kuffar*, dvs. de vantro. Andre muslimer, som ikke følger den samme salafistiske forståelse af islam, betragtes som frafaldne.

På internettet er gruppen især optaget af spørgsmål omkring aktuelle emner som krigen i Syrien og bandekriminalitet i Danmark. I retorikken omkring bandekriminalitet er det karakteristisk, at islam ses som vejen ud af denne form for kriminalitet. Hvad angår gruppens udtalelser om Syrien, fremgår det, at de mener, at verdenssamfundet ignorerer situationen i Syrien og er indifferent i forhold til, at muslimer lider. De stiller sig kritiske over for den danske regerings opfattelse af muslimer, der rejser fra Danmark til Syrien for at deltage i krig.

Der er tale om en gruppe med en etableret inderkreds, der leder aktiviteterne. Rekruttering foregår fortrinsvis gennem personlige netværk, selv om gruppen også forsøger at rekruttere gennem internettet ved at afholde ugentlige offentlige foredrag og ved at uddele flyers. Gruppen er en del af det samme salafistiske ungdomsmiljø som Kaldet til Islam. De to grupper annoncerer for flere af de samme arrangementer, og der er en del personsammenfald. Det samme gælder grupperne Al-Ghurabaa og Ahlus Sunnah Wal Jamma'ah (se under Kaldet til Islam).

MUC

MUC står for Muslimske Ungdomscenter og udgør en gruppe unge salafister i Østjylland. Gruppen organiserer religiøse arrangementer, bøn og studiegrupper, men modstiller sig liberale demokratiers standarder og

ligheds- og toleranceprincipper. MUC beskriver sig selv på Facebook som ”en gruppe unge, der følger Quran og Sunnah”, med det formål at ”give både muslimer og ikke-muslimer vigtige informationer om Islam”. Gruppen poster opfordringer til at lade være med at stemme, kritiserer demokratiet for at være imod *tahbid* og afviger fra liberale demokratiske standarder i deres holdninger omkring fx homoseksualitet, kønsroller og religiøs praksis.

MUC eksisterer i to kommuner i Øst- og Sydøstjylland. MUC Østjylland blev oprettet på Facebook i 2009 og har i dag 926 ”likes”. Datamaterialet peger ikke på, om de har eksisteret i længere tid. Interviewundersøgelsen viser, at gruppen består af en fast kerne på ca. 20 personer i alderen 15-25 år og en større gruppe unge (ca. 50-100 personer), som deltager i arrangementer, men som ikke nødvendigvis er enige med gruppen. Den faste kerne karakteriseres som missionerende og kontrollerende i deres adfærd i nærområder. Gruppen går på tværs af sociale og etniske skel: De unge har arabisk, somalisk, bosnisk, pakistansk, afghansk og dansk baggrund, og en del går i gymnasiet og kommer fra ressourcestærke familier, mens en del har en belastet baggrund og er rekrutteret fra det kriminelle miljø med henblik på at få dem ”på ret køl”. Gruppen i Østjylland er tilknyttet en bestemt moské.

MUC er primært organiseret i små studiegrupper, der læser og diskuterer Koranen og andre islamiske hellige tekster og arrangerer islamisk bøn og foredrag, sociale aktiviteter og fællesspisning i en moské i Østjylland. De rekrutterer på Facebook, blandt kammeratskabskredse og også fra det kriminelle miljø med det formål at få andre unge ”på ret køl”, det vil sige ind i uddannelse og arbejde. På den måde har gruppen samme mål som de danske myndigheder, men tilbyder et andet middel – islam – til at nå dette mål. Selvom MUC tager eksplicit afstand fra kriminelle handlinger, er der overlap og forbindelser mellem MUC og det kriminelle miljø. Det skyldes ikke mindst, at begge miljøerne er lokale, og de unge kan være i familie med hinanden eller del af den samme kammeratskabskreds. Et andet prekært spørgsmål er forholdet mellem MUC og de enkeltindivider med forbindelse til MUC, som tager til Syrien og kæmper mod styret. På organisationens hjemmeside omtales dem, der tager af sted, positivt, men undersøgelsen har ikke vist, at MUC opfordrer unge muslimer til at tage af sted. MUC i Øst- og Sydøstjylland har forbindelse til hinanden, og muligvis er Sydøstjyllands-afdelingen en underafdeling af gruppen i Østjylland. De ”liker” hinanden på Facebook, og der går bus-

ture fra Sydøstjylland til Østjylland med unge, der ønsker at deltage i MUC Østjyllands arrangementer. Vi har også fået beskrevet, at der er sheiker fra det salafistiske miljø i Østjylland, som besøger MUC Sydøstjylland. MUC Østjylland har desuden forbindelse til en salafistisk moské i Sydøstjylland. MUC er således en ledende gruppe inden for det, der kunne kaldes det østjyske miljø, som adskiller sig fra det miljø, der dominerer i og omkring Hovedstaden. Ikke desto mindre viser Facebookstudiet, at MUC har forbindelse til Kaldet til Islam og Dawah.dk på Sjælland.

ORGANISATIONERS OG GRUPPERS HANDLINGSMØNSTRE

Inden for det islamistiske miljø foretages en lang række handlinger, som ligger i tråd med og forsøger at fremme det ideologiske udgangspunkt. Handlingerne kan nogle gange associeres direkte til bestemte organisationer eller grupperinger. I andre tilfælde er det individer med tilknytning til organisationerne, der udfører handlingerne, og i andre tilfælde drejer det sig om handlinger, der er i tråd med det ideologiske udgangspunkt. Dette inkluderer det individuelt disciplinerende salafistiske udgangspunkt eller forholdene, som muslimer og andre minoriteter lever under i Danmark og i resten af verden, især i Mellemøsten. Grupperne og enkeltindivider engagerer sig i en lang række handlinger, som ofte er gensidigt i modstrid til hinanden. Det være sig individuel renselse over for slagsmål med politiet eller fokus på forhold i Danmark over for involvering i konflikter i især Mellemøsten. Følgende liste indeholder nogle af de handlinger, der udgår fra det islamistiske miljø:

- Forkynder- og missionsaktiviteter, primært ved foredrag, studiegrupper og undervisning i Koranen og Sunna, i nogle tilfælde ved gademissionering.
- Afholdelse af konferencer eller kongresser. Indsamling af økonomiske midler til organisationer i Syrien (ukendte i denne undersøgelse).
- Enkeltmedlemmers/individets deltagelse i borgerkrigen i Syrien.
- Kampagner, fx Kaldet til Islams kampagne for indførelsen af sharia-zoner i København og kampagner på YouTube med opfordringer til at deltage i krigen i Syrien.
- Enkeltindivider, der har bevæget sig i det salafistiske miljø og har haft kontakt med en eller flere af grupperingerne (primært Kaldet til

Islam), har været dømt i Danmark ifølge terrorparagraffen (Glos-trupsagen og Glasvejssagen).

- Arrangering af demonstrationer.
- Udlevering af flyers, løbesedler og formidling af religiøse budskaber og mærkesager på internettet.
- Opstilling til kommunalvalg (Hizb ut-Tahrir).

Følgende eksempler udfolder i lidt flere detaljer nogle af de handlinger, der udgår fra det islamistiske miljø:

Eksempel 1: I forbindelse med folketings- og kommunalvalg har Hizb ut-Tahrir gerne aktiviteter, hvor de uddeler løbesedler og advarer andre muslimer mod at stemme. Dette skete også ved kommunalvalget i 2013.

Eksempel 2: I 2012-2013 afholdt Hizb ut-Tahrir adskillige demonstrationer, blandt andet til støtte for muslimer i Syrien. Flere informanter med et internt kendskab til muslimske miljøer vurderer dog, at det at være Dawab-bærer, det vil sige en slags islamisk missionær, i Vesten er vigtigere for Hizb ut-Tahrir end jihad i Syrien. Hizb ut-Tahrir afviser brugen af kamp, så længe kalifatet ikke er oprettet. Kampen er kun tilladt for muslimer i området, som bliver direkte angrebet.

Eksempel 3: Kaldet til Islam afholdt demonstrationer i 2012, hvor Usama bin Laden blev hyldet, og der blev transmitteret taler af Omar Bakri. Medlemmerne trampe på flag og råbte "Død over tegneren" og udsendte trusler mod medvirkende i satireprogrammet "Det slører stadig".

Eksempel 4: Enkeltindivider med tilknytning til Kaldet til Islam var tiltalt, og nogle blev dømt i danske terrrorsager.

Eksempel 5: Dawab-centret udbreder sine budskaber gennem foredrag og undervisning til både mænd og kvinder. Centret samler penge ind til Syrien og til kvinder, hvis mænd er bortrejst til Syrien.

Eksempel 6: Muslimske Ungdomscenter har omtalt enkeltindivider, der er rejst til Syrien, positivt.

SAMMENFATNING

Geografisk set tegner der sig et broget og opdelt billede af det islamistiske antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljø, som er geografisk opdelt i henholdsvis et Østdanmark (Sjælland) og et Vestdanmark (Jylland). På Sjælland er der flere forskelligartede islamistiske grupper, både forskellige salafistiske grupper og Hizb ut-Tahrir, som forekommer temmelig udbredte især København, Nordsjælland og på Vestegnen. Derimod er de ikke registrerede som aktive på Fyn og i Jylland, og det fremgår af undersøgelsen, at det ikke synes at kunne lykkes dem at få fodfæste her. Muslimske Ungdomscenter synes derimod stærke i Øst- og Sønderjylland. I begge tilfælde synes det islamistiske miljø at være koncentreret om henholdsvis København og Aarhus.

Miljøet omkring de forskellige islamistiske grupper, der er kortlagt i denne undersøgelse, er kendetegnet ved en intern diversitet, der undertiden er præget af konflikter. I undersøgelsen har vi således identificeret tre strømninger – en salafistisk strømning, en strømning, der er fokuseret på forhold for muslimer især i Mellemøsten, og en strømning, der fokuserer på forhold for muslimer i Danmark. Særlige problemstillinger eksisterer i forhold til de enkeltindivider, der støtter forskellige fraktioner og grupper i krige i Mellemøsten, og enkeltindivider, der også er medlemmer eller tilknyttet bandemiljøet.

Hvad angår størrelsen på de islamistiske grupper, er der med undtagelse af Hizb ut-Tahrir tale om ganske små medlemsskarer, der hver især tæller mellem to og maksimalt 50 medlemmer. Hizb ut-Tahrir menes dog at have 100-150 medlemmer. De små medlemsskarer er løst organiserede (især på Vestegnen) og er forankrede i boligområder med stor koncentration af muslimske beboere.

Det islamistiske miljø er præget af en intern debat omkring religiøs og moralsk ordentlighed, som også omhandler, hvordan samfundsorden skal forstås i forhold til religion og politik. Dette kan medføre en afstandtagen fra det danske samfund igennem en konservativ forståelse af islam, hvor demokrati ses som afgudsdyrkelse eller undertrykkelse, og hvor de islamiske love og regler opfattes som højerestående. Rekruttering sker primært gennem personlige relationer og netværk og desuden gennem oplysningsvirksomhed i form af opsøgende arbejde på gadeplan og på uddannelsessteder. Også internettet er en platform for rekruttering.

De forskellige grupper har på forskellige måder forbindelse til andre lignende grupper internationalt, både i Europa og i Mellemøsten.

De islamistiske gruppers handlinger er dels henvendt til andre muslimer i form af oplysningsvirksomhed, og dels hvad der opfattes som racistiske handlinger henvendt til den danske majoritet. Endvidere har såvel de salafistiske grupper som Hizb ut-Tahrir det tilfælles, at enkeltindivider, som på forskellige måder er involveret i krigen i Syrien, har bevæget sig i eller er medlemmer af grupperinger i miljøet. Således er især ledende skikkelser fra det salafistiske miljø i Danmark rejst til Syrien for at deltage i kamphandlinger. Det viser, at både enkeltindivider og grupper kombinerer elementer fra alle tre strømninger.

KONKLUSIONER

I dette sidste kapitel gennemgås kort udgangspunktet, centrale begreber og datagrundlaget for kortlægningen, efterfulgt af en gennemgang af de centrale konklusioner angående ekstremistiske og/eller antidemokratiske miljøer i Danmark, de grupper, som er centrale aktører i miljøerne, samt de handlinger, der udgår fra miljøerne.

UDGANGSPUNKT, BEGREBER OG DATAGRUNDLAG

Denne kortlægning har haft til formål at tilvejebringe viden om politiske og religiøse antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark, herunder deres geografiske placering, organisering, ideologi, aktiviteter og rekrutteringsmetoder. I denne rapport forstås ekstremisme som holdninger, der i større eller mindre grad kan være i konflikt med demokratiske styreformers og idealer om tolerance og en villighed til at gå uden om demokratiske procedurer for at gøre politiske holdninger gældende. Antidemokratisme forstås i forhold til en pluralistisk demokratiopfattelse som tilfælde, hvor enten de demokratiske beslutningsprocesser ikke accepteres, hvor de fundamentale demokratiske værdier og normer afvises eller en kombination heraf.

Rapporten skelner mellem tre forskellige begrebsmæssige niveauer: miljøer, grupper og handlinger. Miljøer er overordnede ideologi-

ske rammer og sociale netværk, inden for hvilke der eksisterer en vis grad af politisk konsensus. Der er ikke nødvendigvis absolut enighed om alle forhold. Som den konkrete kortlægning viser, så er der ofte forskellige ideologiske strømninger og meget forskellige opfattelser af, hvilke handlinger der er legitime. Endelig er der de handlinger, der udgår fra miljøet. Disse handlinger kan nogle gange direkte associeres til grupper, men ofte vil handlingerne være udført af enkeltindivider, der handler uafhængigt af grupperne i forhold til, hvordan de fortolker det ideologiske 'mandat', de mener at have fået fra miljøet. Ofte, især når handlingerne inkluderer vold og andre ulovligheder, vil de organiserede grupper officielt tage afstand.

Kortlægningen er baseret på et forholdsvist omfattende materiale bestående af interviews og internet- og medieundersøgelser. Materialet har dog også sine begrænsninger. Det skyldes flere forhold som fx emnets karakter, og at dataindsamlingen er stået på i et begrænset tidsrum, således at der er tale om et punktnedslag. Samtidig har undersøgelsen haft ambition om at dække hele landet, som kan være svært med kvalitative redskaber.

MILJØER: HVORDAN SER DET SAMLEDE BILLEDE UD?

Kortlægningen har identificeret tre overordnede antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer: et højreradikalt, et venstreradikalt og et islamistisk miljø. I det følgende diskuteres kort ideologisk konsensus og interne modsætninger inden for de tre miljøer, fjendebilleder og opfattelser af demokrati.

KONSENSUS OG MODSÆTNINGER

I de tre miljøer er der overvejende ideologisk konsensus om en række forhold. Således er der blandt de højreradikale enighed om centrale problemstillinger angående indvandring og faren, som muslimer og islam udgør. Samtidig er der også væsentlige modsætninger mellem en nationalsocialistisk og en højrenational strømning. Ligeledes inden for det venstreradikale miljø er der stor enighed om centrale politiske spørgsmål. Endelig er der inden for det islamistiske miljø strømninger, der fokuserer på en disciplinering af selvet i forhold til Gud, på uretfærdigheder mod muslimer især i Mellemøsten og uretfærdigheder mod muslimer og andre etniske minoriteter i Danmark.

Samtidig er det klart, at disse miljøer langt fra er stabile og velafgrænsede enheder. For det første er miljøerne bevægelige og forandrer sig i takt med samfundsmæssige udviklinger. I skrivende stund har konflikten i Gaza endnu engang påvirket, hvad der sker i de tre miljøer. I dette er der også en metodisk pointe. Kortlægningen repræsenterer et nedslag i tid og kan derfor ikke fange disse bevægelser og forandringer, men kan med fordel kombineres med andre metoder. For det andet er det ofte svært at skelne mellem, hvad der er inden for, og hvad der tilhører, hvad vi kunne kalde det politiske normalområde. Igen gennem kortlægningen har forskergruppen løbende diskuteret, hvilke grupper der burde inkluderes. Denne diskussion vil givetvis fortsætte efter rapporten offentliggøres.

Samtidig er der store interne modsætninger inden for de enkelte miljøer, ikke mindst når det handler om tilstedeværelsen af individer, der benytter sig af kriminelle og voldelige metoder. Inden for det venstreradikale miljø drejer det sig fx om personer, der villigt søger konflikt med politiet. Inden for det højreradikale og det islamistiske miljø er der en særlig problemstilling i forhold til enkeltindivider eller grupper, som normalt tilhører rocker- eller bandemiljøer. Disse grupperinger er ikke med i denne kortlægning af grupper, men det skal bemærkes, at de ofte udtrykker holdninger, der er lig dem, der karakteriserer miljøerne. Samtidig skal det understreges, at de kortlagte grupper alle afviser kriminalitet og vold. Flere af de islamistiske grupper ser endda islam som løsning på problemet med bander og ikke banderne som en del af deres ideologiske bagland. Et andet prekært og konfliktfyldt spørgsmål er de, der tager til fx Syrien for at kæmpe.

FJENDEBILLEDER

Centralt i forhold til fjendebilleder er det interessant at bemærke, at især de højreradikale og de venstreradikale synes hovedsageligt bundet op i en konflikt med hinanden om etniske minoriteters status i Danmark. De højreradikale grupper er generelt imod tilstedeværelsen af etniske minoriteter, særligt muslimer, som de betragter som en trussel mod det danske demokrati og den danske nationale arv. Som konsekvens heraf arbejder grupperne derfor på at stoppe indvandringen, og hvad de betragter som den igangværende islamisering af Danmark. De venstreradikale gruppers fjendebillede omfatter det højreradikale miljø som repræsentant for racisme, fascisme og nynazisme. De venstreradikale grupper har forsøgt at

fordrive grupper eller organisationer på den yderste højrefløj, hvorfor det ikke er overraskende, at det undertiden kommer til både verbale og fysiske sammenstød mellem personer og/eller grupper venstre- og højrefløjen imellem. Når personer fra de to fløje støder sammen, omgives konfrontationen typisk af meget højstemt og aggressiv retorik. Der er imidlertid ikke noget, der tyder på, at de ønsker at skade hinanden fysisk. Sammenstødene synes overordnet at have mere symbolsk karakter samt at tilfredsstille et behov for de involverede for at føle hinanden på tænderne. Der forekommer også at have været sammenstød i form af slåskampe mellem medlemmer fra henholdsvis islamistiske og højreradikale grupper, men der er tale om enkeltstående tilfælde.

Set i lyset af, hvor meget kampen mellem højre- og venstreradikale handler om spørgsmål om den muslimske minoritets eksistensberettigelse i Danmark, er det interessant at bemærke, at disse to fløje stort set ikke figurerer i de islamistiske miljøers interne diskussioner og debat. De islamistiske miljøer er primært orienteret imod sig selv, imod det, som opfattes som vestlig fjendtlighed imod islam, og mod en intern debat omkring religiøs og moralsk ordentlighed, som på et overordnet plan omhandler, hvordan samfundsorden skal forstås i forhold til religion og politik. Herudfra udspringer det, man kan opfatte som en afstandtagen fra det danske samfund igennem en konservativ fortolkning af islam, hvor demokrati ses som afgudsdyrkelse eller undertrykkelse, og hvor de islamiske love og regler følgelig betragtes som højerestående. Medlemmerne af disse grupper er i forlængelse heraf optagede af deres egen identitet i forhold til dét at leve i et ikke-muslimsk samfund.

OPFATTELSER AF DEMOKRATI

Såvel højre- som venstreradikale grupper kæmper om at gøre krav på den rette demokratiforståelse, ofte i en sådan grad, at medlemmerne går på kompromis med, at grupperne opfatter sig som ikke-voldelige. Det sker i et opfattet selvforsvar mod den andens mangel på demokratisk sindelag. Både højre- og venstreradikale medlemmer eller enkeltpersoner retter i den sammenhæng volden mod hinanden som ideologiske modstandere. Det er kun venstreekstremistiske medlemmer, der er registreret for fysiske overgreb mod repræsentanter for systemet og demokratiet, såsom fx politikere og politiet. Højrefløjens medlemmer og enkeltpersoner retter i stedet deres vrede mod de borgere, de ser som en forhindring for opret-

holdelsen eller etableringen af det gode samfund, som fx etniske minoriteter.

I modsætning til både de højre- og venstreradikale ser de islamistiske grupper ikke demokratiet som et nødvendigt gode. Som udgangspunkt ønskes en verdensdækkende islamisk stat, hvilket gør dem ideologisk antidemokratiske. Samtidig er det vigtigt at holde sig for øje, at ingen af de kortlagte grupper siger, at de arbejder aktivt for omstyrning af det danske demokrati, da den islamiske stat betragtes som et utopisk ideal. Derfor er det islamistiske miljø mindre aktivistisk og mere forkyndende i forhold til spørgsmålet om demokrati end de to andre miljøer. Der er således forskel på de idealer for et politisk styre, der følger religionen, og på, hvordan religionen praktiseres i det salafistiske miljø. Dette afspejler blandt andet, at langt de fleste salafistiske muslimer reelt ikke mener, at diskussionen om sharia er relevant, idet de lever i et ikke-muslimsk land og bør følge landets lovgivning (Johnasson & Nilsson, 2009; Kühle, 2006). Det er i denne forbindelse, at de enkeltindivider og grupperinger, der tilhører bandemiljøet, er særligt problematiske, fordi de udtrykker holdninger, der aktivt bruger islam, og som samtidig udfordrer det danske samfund og dets institutioner, ikke mindst politiet. Det samme problem eksisterer som sagt også i det højreradikale miljø.

GRUPPER I MILJØERNE

I dette afsnit samles op omkring de grupper, der udgør centrale aktører i miljøerne, deres organisation, rekruttering og deres relationer, samt deres geografiske spredning.

GRUPPERNES KARAKTER

Denne kortlægning har identificeret i alt 15 grupper, der ifølge denne rapports definitioner kan siges at tilhøre antidemokratiske og/eller ekstremistiske miljøer. Heraf er seks højreradikale, fire er venstreradikale, og fem er islamistiske. Det har været svært at få indblik i størrelsen af de forskellige organisationer og grupperinger, og da kortlægningen er et øjebliksbillede, er det ligeledes svært at konkludere, hvorvidt de enkelte grupper er i vækst eller på retræte.

De forskellige grupper i det højreradikale miljø bærer præg af interne forskelle i form af fjendebilleder, bl.a. om dette fjendebillede har et nazistisk og antisemitisk præg eller er islamkritisk og fokuserer på musli-

mer. Desuden forekommer en del kontakter til internationale højreradikale forbindelser, hvoraf nogle kan kaldes søsterorganisationer, i og uden for Skandinavien. Modsat de højreradikale grupper synes de venstreradikale mere samlede i den forstand, at de samme personer bevæger sig i forskellige grupper inden for dette miljø. Det islamistiske miljø er præget af én større organisation og en række løsere grupperinger, hvoraf nogle er forholdsvist små. Som beskrevet ovenfor har der været et overlap mellem grupper i det salafistiske miljø og grupper i det kriminelle miljø.

REKRUTTERING OG RELATIONER

Miljøerne er til en vis grad lokalt forankrede, og enkelte grupper er opsøgende på gadeplan, i boligområder og i skoler. Men ofte har de et nationalt eller internationalt fokus, hvor internettet spiller en stor rolle. De fleste af grupperne trækker på internationale forbindelser enten i form af moderorganisationer eller søsterpartier, med hvem de kan udveksle erfaringer og idéer, og som således gør, at grupperne står stærkere. Derfor behøver fraværet af grupper i enkelte lokalområder ikke betyde fraværet af et miljø eller individer, der associerer sig med miljøet. Flere af grupperne er en del af et større samlet miljø, som er dynamisk i sin struktur, og hvor grupper bryder ud som små selvstændige enheder, hvis levetid er varierende, og som med tiden forgår eller (gen)opsluges af andre større dele af miljøet. Nationalt er der således en del kontakt mellem grupperne, hvoraf kun de mest etablerede har dokumenterede internationale forbindelser.

Rekruttering blandt højreradikale grupper sker i overvejende grad gennem personlige netværk. Herudover bruges internettet også flittigt af grupperne og særligt de sociale medier til at promovere sig selv. For de venstreradikale grupper har vi ikke klart kunnet identificere rekrutteringsstrategier. Dog formoder vi, at der bl.a. rekrutteres gennem sociale tiltag, såsom fester, koncerter, demonstrationer og diverse events, hvor internettet spiller en central rolle. For de kortlagte islamistiske grupper sker den bærende rekruttering i høj grad gennem netværk og personlige relationer. Internettet bruges også til rekruttering, ligesom oplysningsvirksomhed er karakteristisk for de salafistiske gruppers missionerende aktivitet. I dette rekrutteringsmønster og gruppernes generelle karakter er der en væsentlig metodisk pointe. Den peger på, at fremtidige kortlægninger og undersøgelser af miljøerne med fordel kan bruge endnu

flere ressourcer end nærværende kortlægning på studier af Paltalk, Facebook og andre sociale medier.

GRUPPERNES GEOGRAFISKE FORDELING

Den følgende oversigt viser, hvor de forskellige antidemokratiske og/eller ekstremistiske grupper er blevet registreret lokalt (tabel 6.1).

TABEL 6.1

Oversigt over antidemokratiske og/eller ekstremistiske organisationer og grupperinger og deres geografiske fordeling.

Gruppe	Politikreds
Højreradikale miljøer	
Danish Defence League	København, Midt- og Vestsjælland, Sydsjælland og Lolland-Falster, Østjylland, Midt- og Vestjylland og Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Danmarks Nationale Front	København, Nordsjælland
Dansk National Socialistisk Bevægelse	København
Right Wings	Midt- og Vestsjælland
Stop Islamiseringen af Danmark	København, Fyn, Nordjylland, Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Folkebevægelsen mod indvandring	Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Venstreradikale miljøer	
Antifascistisk Aktion	København, Nordjylland, Østjylland, Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Antiracistisk Netværk	Nordjylland, Østjylland
Libertære Socialister	København
REDOX	Østjylland, Midt- og Vestjylland, Syd-, Sydøst- og Sønderjylland
Islamistiske miljøer	
Hizb ut-Tahrir	København, Nordsjælland, Vestegnen, Sydsjælland og Lolland-Falster
Kaldet til Islam	København, Vestegnen
Dawah-centret	København, Vestegnen
Dawah-bærere	København, Vestegnen
Muslimsk Ungdomscenter	Østjylland, Sydøstjylland

Det ambitiøse udgangspunkt om at kortlægge hele landet har på mange måder være givende, men det har som sagt haft en pris. Det har således ikke været muligt at få et præcist indblik i størrelsen af de forskellige organisationer og grupperinger, og da kortlægningen er et øjebliksbillede, er det ligeledes svært at konkludere, hvorvidt de enkelte grupper er i vækst eller på retræte. Det billede, der fremkommer fra den nationale kortlægning, bekræfter den formodning, man kunne have, at miljøerne i stor udstrækning er koncentreret i byerne. Højreradikale synes dog generelt at være til stede i de fleste politikredse. Samtidig synes det islamistiske miljø

at være delt mellem et Øst- og et Vestdansk miljø, hvor fx Hizb ut-Tahrir, som er dominerende i Hovedstadsområdet, ikke er identificeret vest for Storebælt. Hvad tabellen ikke fortæller noget om, er størrelsen af de enkelte grupper. At der således er seks højreradikale, fem islamistiske og fire venstreradikale grupper, skal først og fremmest forstås i forhold til den variation, der eksisterer miljøerne imellem. Det betyder, at der er forholdsvist mange grupper inden for både det højreradikale miljø og det islamistiske miljø, som til gengæld kun tæller et beskedent antal medlemmer, mens der modsat er relativt få grupper inden for det venstreradikale miljø, som antages at tiltrække forholdsmæssigt mange personer. Herudover skildrer tabellen gruppernes geografiske udbredelse, men fortæller ikke noget om medlemsantal grupperne imellem.

HANDLINGER, DER UDGÅR FRA MILJØERNE

Inden for de tre miljøer foretages en række handlinger nogle gange kan associeres direkte til bestemte organisationer eller grupperinger. I andre tilfælde er det individer med tilknytning til organisationerne, der udfører handlingerne, og i andre tilfælde drejer det sig om handlinger, der er i tråd med det ideologiske udgangspunkt, ikke mindst i forhold til de af miljøet accepterede fjendebilleder. Alle de grupperinger, der er identificeret i kortlægningen, tager offentlig afstand fra vold. Ikke desto mindre forekommer der voldelige handlinger. Denne kortlægning kan ikke afgøre, i hvilket omfang grupperne står bag. Det overordnede billede af handlinger, der udgår fra det højreradikale miljø, er, at de fortrinsvist er rettet mod etniske minoriteter, som ses som en trussel for det danske samfunds beståen. Enkeltmedlemmers aktiviteter tæller såvel verbale som fysiske angreb. De venstreradikale gruppers handlinger er til gengæld ofte rettet mod de højreradikale grupper, som de søger at kortlægge og udstille for befolkningen. Aktivisternes handlinger omfatter mødeblokering, chikane, kampagner, oplysning, demonstrationer, hærværk, truende adfærd samt fysiske angreb på højrefløjsrepræsentanter samt politi og folkevalgte politikere, som ikke følger den yderste venstrefløjs ideologiske linje. Endelig tegner de kortlagte islamistiske gruppers medlemmer sig i vid udstrækning for handlinger, der på den ene side er henvendt til andre muslimer i form af fx oplysningsvirksomhed, men som på den anden side også tæller raciale baserede handlinger, der er henvendt til den danske majoritet, og som vidner om en dikotomisk verdensopfattelse.

LITTERATUR

- Andersen, L. (2014): *Terrorisme og trusselsvurderinger*. Dansk Institut for Internationale Studier, København.
- Asad, A. (2008): *Studies on Violent Radicalisation: The Beliefs, Ideologies and Narratives*. The Danish Center for Conflict Resolution.
- Atran, S. (2010): *Pathways to and from violent extremism: the case for science-based field research – Statement before the Senate Armed Services Subcommittee on emerging threats & capabilities*. Edge.
- Barker, E. (1998): “Standing at the Cross-Roads: The Politics of Marginality in Subversive Organizations”. I D.G. Bromley (red.): *The Politics of Religious Apostasy*. Praeger Publishers: 75-93.
- Bartlett, J., J. Birdwell & M. King (2010): *The edge of violence: a radical approach to extremism*. Demos.
- Beckford, J.A. (1978): “Accounting for Conversion”. *British Journal of Sociology*, 29(2): 249-62.
- Beckford, J. (1985): *Cult Controversies: The Societal Response to New Religious Movements*. London: Tavistock Publications.
- Beski-Chafiq, C., J. Birmant, H. Benmerzoug, A. Taibi & A. Goignard (2010): *Youth and Islamist Radicalisation: Lille, France* (English summary of research report). Aarhus: Centre for Studies in Islamism and Radicalisation, Aarhus University.

- Bromley, D.G. (1998): "Sociological Perspectives on Apostasy: An Overview". I D.G. Bromley (red.): *The Politics of Religious Apostasy*. Praeger Publishers: 3-16.
- Bjørger, T. (red.) (2011): *Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet*. Oslo: PHS Forskning.
- Carter, L.F. (1998): "Carriers of Tales: On Assessing Credibility of Apostate and Other Outsider Accounts of Religious Practices". I D.G. Bromley (red.): *The Politics of Religious Apostasy*. Praeger Publishers: 221-237.
- Carter, E. (2005): *The extreme Right in Western Europe: success or failure?* Manchester: Manchester University Press.
- Crone, M. (2008): "Der blæser en vind fra Orienten – salafisme og jihadisme på nordlige breddegrader". *Økonomi og politik*, 83(2).
- Crone, M. (2010): *Dynamikker i ekstremistiske miljøer*. DIIS Working Paper 2010:24. Copenhagen: Danish Institute for International Studies.
- Dawood, M. (2008): "Sampling Rare Populations". *Nurserecherche*, 15(4): 35-41.
- Gold, R.F. (1958): "Roles in Sociological Field Observations". *Social Forces*, 36(3): 217-223.
- Det Kriminalpræventive Råd (2011): *Indsatser mod rekruttering til bander: Eksempler på kommunale initiativer og anbefalinger til helhedsorienteret forebyggelse*.
- Engene, J.O. (2011): *The Extreme Right in West European Terrorism* (conference paper), University of Bergen, www.cir.au.dk.
- Erslev Andersen, (2014) *Terrorisme og trusselvurderinger*. København: DIIS-rapport.
- Heckathorn, D.D. (1997): "Respondent-Driven Sampling: A New Approach to the Study of Hidden Populations". *Social Problems*, 44: 174-199.
- Hemmingsen, A.-S. (2011): "Salafi Jihadism. Relying on fieldwork to study unorganized and clandestine phenomena". *Ethnic and racial Studies*, 34(7): 1201-1215.
- Hemmingsen, A.-S. (2012): *Anti-demokratiske og voldsfremmende miljøer i Danmark, som bekender sig til islamistisk ideologi: Hvad ved vi?* København: DIIS-rapport 2012/06.
- Holaday, B., R.-H. Wang & A. Turner-Henson (1991): "Sampling Rare Populations: Strategies for Finding Subgroups for Health Surveys". *Journal of Medical Science*, 11: 253-261.

- Ignazi, P. (2003): *Extreme Right Parties in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- Institute for Strategic Dialogue (2013): "Radicalisation: The Role of the Internet". Arbejdsrapport.
- Hvid Jacobsen, M. (2001): *Farligt feltarbejde – etik og etnografi i sociologien*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Jensen, T.G. (2006): "Religious Authority and Autonomy Intertwined: The Case of Converts to Islam in Denmark". *The Muslim World*, 96(4).
- Jensen, T.G. & K. Østergaard (2007): *Nye muslimer i Danmark – møder og omvendelser*. Århus: Forlaget Univers.
- Jensen, T.G. (2008): "To be 'Danish', becoming 'Muslim': Contestations of National Identity?" *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 34(3).
- Jensen, T.G. & K. Østergaard (2011): *Ekstremistiske miljøer med salafi-grupperinger i fokus*. Københavns Universitet.
- Johansen, B., M. Warburg & K. Østergaard (under udgivelse): "Counting Niqabs and Burqas in Denmark: On Quantitative Studies of Rare and Elusive Religious Subcultures". *Journal of Contemporary Religion*.
- Juergensmeyer, M. (2003): *Terror in the Mind of God: The Global Rise of Religious Violence*, 3. udgave. University of California Press.
- Kalton, Graham (2001): "Practical Methods for sampling Rare and Mobile Populations". Proceedings of the Annual Meeting of the American Statistical Association, August 5-9, 2001. St. Louis: Mira, Digital Publishers.
- Kalton, G. (2009): "Methods for oversampling rare subpopulations in social surveys". *Survey Methodology*, 35(2): 125-141.
- Karpantschof, R. (1999): *Nynazismen og dens modstandere i Danmark*. Esbjerg: Sydjysk Universitetsforlag.
- Karpantschof, R. (2001): *Between national opportunity and transnational action – new right and antiracist protest in post cold-war Denmark*, paper til seminar Youth in the Baltic Region. Berlin.
- Karpantschof, R. (2009): *Kampen om ungdomshuset: studier i et oprør*. København: Frydenlund.
- Kontoret for demokratisk fælleskab og forebyggelse af radikaliserings (2011): *Afradikalisering – målrettet intervention. Introduktion til et pilot-projekt*. København.

- Krøijer, S. (2011): *Figurations of the Future: Forms and Temporalities of Left Radical Politics in Northern Europe*. Københavns Universitet.
- Kublitz, A. (2011): *The Mutable Conflict: a study of how the Palestinian-Israeli conflict is actualized among Palestinians in Denmark*. Ph.d.-afhandling, ph.d.-rækken nr. 64. København: Københavns Universitetsforlag.
- Kühle, L. & L. Lindekilde (2010): *Radicalisation among Young Muslims in Aarhus, Centre for Studies in Islamism and Radicalisation*. Aarhus University.
- Kühle, L. (2011): "Radikalisering: ekstremisme eller vækkelse?: En undersøgelse af aarhusianske muslimers holdninger". I M. Holm Pedersen & M. Rytter: *Islam og muslimer i Danmark: Religion, identitet og sikkerhed efter 11. september 2011*. København: Museum Tusulanum.
- Larsen, C.H. (2011): *Politisk ekstremisme i Danmark*. København: Roskilde Universitet for Social- og Integrationsministeriet.
- Larsen, C.H. (2012): *Politisk ekstremisme i Danmark*, internetpublikation. Roskilde Universitet for Social- og Integrationsministeriet.
- Lincoln, B. (2003): *Holy Terror*. The University of Chicago Press.
- Liversage, A. & T.G. Jensen (2011): *Parallelle retsopfattelser i Danmark. Et kvalitativt studie af privatretlige praksisser blandt etniske minoriteter*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 11:37.
- Lynge, J. (2010): *Højreradikale bevægelser i København*. Center for Sociologisk Analyse.
- Mhtconsult (2010): *Måltrettet inklusion skaber aktivt medborgerskab. Evaluering af Københavns Kommunes VINK-program*.
- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2010): *The Challenge of Extremism – Examples of deradicalisation and disengagement programmes in the EU*, www.nyidanmark.dk.
- Ministry of the Interior and Kingdom Relations, Nederlandene (2006): *Polarization and Radicalization Action Plan 2007-2011*, www.nuansa.nl.
- Nesser, P. (2006a): "Jihad in Europe; Recruitment for Terrorist Cells in Europe in Paths to Global Jihad". Forsvarets Forskningsinstitut i Norge.
- Nesser, P. (2006b): "Profiles of Jihadist Terrorists in Europe". I C. Bernard: *A Future for the Young, Options for Helping Middle Eastern*

- Youth Escape the Trap of Radicalization*. Washington DC: RAND: 31-49.
- Nesser, P. (2010): "Joining jihadi terrorist cells in Europe: Exploring motivational aspects of recruitment and radicalization". I M. Ranstorp: *Understanding Violent Radicalisation: Terrorist and Jihadist Movements in Europe*. London: Routledge: 88-114.
- Nesser, P. (2011): "Ideologies and Jihad in Europe". I *Terrorism and Political Violence*, 23(2): 173-200.
- PET – Politiets Efterretningstjeneste (2013): *RACI2012: Kriminelle forhold i 2012 med mulig ekstremistisk baggrund*. Søborg: Politiets Efterretningstjeneste.
- Ranstorp, M. & J. Dos Santos (2009): *Hot mot demokrati och värdegrund – en lägesbild från Malmö*, Centrum för Asymmetriska Hot och Terrorism Studier, Försvarshögskolan.
- Regeringen (2009): *En fælles og tryk fremtid. Handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikaliserings blandt unge*. www.nyidanmark.dk.
- Ronald, W. (2006): *Rational extremism: the political economy of radicalism*. Cambridge University Press.
- Schmidt, G. (2007): *Muslim i Danmark, muslim i Verden*. Stockholm: Swedish Science Press.
- Schmidt, G. (2008): "Møder på nørrebrok". *Tidskrift for islamforskning*, 2(1). København.
- Schmidt, G. (2012): "Grounded? Politics: Manifesting Muslim Identity as a Political Factor and Localized Identity in Copenhagen". *Ethnicities*, October 2012 vol. 12 no. 5. ISP's Journal Citation Report (JCR) Social Science Edition. Sage Subscriptions.
- Schmidt, G., B. Krogh Graversen, V. Jakobsen, T.G. Jensen & A. Liversage (2009): *Ændrede familiesammenføringsregler. Hvad har de nye regler betydet for pardannelsesmonstret blandt etniske minoriteter?* SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:28.
- Sedgwick, M. (2010): "The Concept of Radicalization as a Source of Confusion". *Terrorism and Political Violence*, 22(4): 479-494.
- Sinclair, K. (2010): *The Caliphate as Homeland: Hizb ut-Tahrir in Denmark and Britain*. Syddansk Universitet.
- Sinclair, K. (2011): "Hizb ut-Tahrir and Notions of Home". I J. Egholm Feldt & K. Sinclair (red.): *Lived Space: Reconsidering Transnationalism among Muslim Minorities in Europe*. Hamburg: Peter Lang.

- Social- og Integrationsministeriet (2011): *Forebyggelse af ekstremisme: en håndbogsserie*. København.
- Social- og Integrationsministeriet (2012a): *Forebyggelse af ekstremisme: Relations- og mentorarbejde*. København.
- Social- og Integrationsministeriet (2012b): *Værktøjer til kortlægning af lokale udfordringer i relation til tryghed, intolerance, ekstremisme og lignende*. København.
- Statens medieråd (2013): *Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet*. Stockholm: Statens medieråd.
- Stemmann, J.J.E. (2006): "Middle East Salafism's Influence and Radicalization of Muslim Communities in Europe". *Middle East Review of International Affairs*, 10,3.
- Sudman, S. & E. Blair (1999): "Sampling in the Twenty-First Century." *Journal of the Academy of Marketing Science*, 27: 269-277.
- Sudman, S., Monroe G. Sirken & C.D. Cowan (1988): "Sampling Rare and Elusive Populations". *Science*, 240: 991-996.
- Sunstein, C.R. (2009): *Going to Extremes How Like Minds Unite and Divide*. New York: Oxford University Press.
- Taarby, M. & L. Hallundbæk (2010): *Al-Shabaab. The Internationalization of Militant Islamism in Somalia and the Implications for Radicalisation Processes in Europe*.
- Taarby Jensen, M. (2006): *Jihad in Denmark. An overview and analysis of Jihadi activity in Denmark 1990-2006*, DIIS Working Paper no. 2006/35.
- Wiktorowicz, Q. (2004): *Joining the Cause: Al Mubajiroun and Radical Islam, available*, <http://insct.syr.edu/uploadedFiles/insct/uploadedfiles/PDFs/Wiktorowicz.Joining%20the%20Cause.pdf50>.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2013

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 13:01 Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2012*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-141-7. e-ISBN: 978-87-7119-142-4. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:02 Liversage, A., R. Bille & V. Jakobsen: *Den danske au pair-ordning*. 281 sider. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.
- 13:03 Oldrup, H., A.K. Høst, A.A. Nielsen & B. Boje-Kovacs: *Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-145-5. e-ISBN: 978-87-7119-146-2. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:04 Lausten, M., H. Hansen & V.M. Jensen: *God praksis i forebyggende arbejde – samlet evaluering af dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. 173 sider. ISBN: 978-87-7119-147-9. e-ISBN: 978-87-7119-148-6. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 13:05 Christensen, E.: *Ilasiaq. Evaluering af en bo-enhed for udsatte børn*. 75 sider. ISBN: 978-87-7119-149-3. e-ISBN: 978-87-7119-150-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:06 Christensen, E.: *Ilasiaq. Meeqqanut aarlerinartorsiortunut najugaqatigiiffimmik nalilersuineq*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-151-6. e-ISBN: 978-87-7119-152-3. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:07 Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. 153 sider. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:08 Luckow, S.T. & V.L. Nielsen: *Evaluering af ressource- og risikoskema. Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. 90 sider. e-ISBN: 978-87-7119-156-1. Netpublikation.
- 13:09 Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.): *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. 265 sider. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation.
- 13:10 Kjeldsen, M.M. & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle*. 59 sider. ISBN: 978-87-7119-159-2. e-ISBN: 978-87-7119-160-8. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:11 Manuel, C. & A.K. Jørgensen: *Systematic review of youth crime prevention intervention – published 2008-2012*. 309 sider. e-ISBN: 978-87-7119-161-5. Netpublikation.
- 13:12 Nilsson, K. & H. Holt: *Halvering af dagpengeperioden og akutpakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser*. 80 sider. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation.
- 13:13 Nielsen, A.A. & V.L. Nielsen: *Evaluering af projekt SAMSPIL. En udvidet modregruppe til unge udsatte mødre*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7119-163-9. Netpublikation.
- 13:14 Graversen, B.K., M. Larsen & J.N. Arendt: *Kommunernes rammevilkår for beskæftigelsesindsatsen*. 146 sider. e-ISBN: 978-87-7119-168-4. Netpublikation
- 13:15 Bengtsson, S. & S.Ø. Gregersen: *Integrerede indsatser over for mennesker med psykiske lidelser. En forskningsoversigt*. 106 sider. ISBN: 978-87-7119-169-1. e-ISBN: 978-87-7119-170-7. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 13:16 Christensen, E.: *Ung i det grønlandske samfund. Unges holdning til og viden om sociale problemer og muligheder*. 58 sider. e-ISBN: 978-87-7119-171-4. Netpublikation.

- 13:17 Christensen, E.: *Kalaallit inniaqatigiivini inuusuttuaqqat. Inuusuttuaqqat inoqatigiinnermi ajornartorsiuutit periarfissallu pillugit ilisimasaat isummertariaasaallu.* 66 sider. e-ISBN: 978-87-7117-172-1. Netpublikation.
- 13:18 Vammen, K.S. & M.N. Christoffersen: *Unge selvskade og spiseforstyrrelser. Kan social støtte gøre en forskel?* 156 sider. ISBN: 978-87-7119-173-8. e-ISBN: 978-87-7119-174-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:19 Fridberg, T. & M. Damgaard: *Volunteers in the Danish Home Guard 2011.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-175-2. e-ISBN: 978-87-7119-176-9.
- 13:20 Luckow, S.T., T.B. Jakobsen, A.P. Langhede & J.H. Pejtersen: *Bedre overgange for udsatte unge. Midtvejsvurdering af eftervernsinitiativet 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse'.* 98 sider. ISBN: 978-87-7119-177-6. e-ISBN: 978-87-7119-178-3. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 13:21 Benjaminsen, L. & H.H. Lauritzen: *Hjemløshed i Danmark 2013. National kortlægning.* 182 sider. ISBN: 978-87-7119-179-0. e-ISBN: 978-87-7119-180-6. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 13:22 Jacobsen, S.J., A.H. Klynge & H. Holt: *Øremærkning af barsel til fædre. Et litteraturstudie.* 82 sider. ISBN: 978-87-7119-181-3. e-ISBN: 978-87-7119-182-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 13:23 Thuesen, F., H.B. Bach, K. Albæk, S. Jensen, N.L. Hansen & K. Weibel: *Socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Når udsatte bliver ansatte.* 216 sider. ISBN: 978-87-7119-183-7. e-ISBN: 978-87-7119-184-4. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 13:24 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder 2007-2011.* 176 sider. ISBN: 978-87-7119-185-1. e-ISBN: 978-87-7119-186-8. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:25 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Mere uddannelse, mere i løn?* 50 sider. e-ISBN: 978-87-7117-188-2. Netpublikation.
- 13:26 Damgaard, M., Steffensen, T. & S. Bengtsson: *Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse. En analyse af sammenhænge mellem hverdagsliv, samliv, udsathed og type og grad af funktionsnedsættelse.* 193 sider. ISBN: 978-87-7119-189-9. e-ISBN: 978-87-7119-190-5. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 13:27 Holt, H. & K. Nilsson: *Arbejdsfastholdelse af skadelidte medarbejdere. Virksomhedernes rolle og erfaringer.* 100 sider. ISBN: 978-87-7119-191-2. e-ISBN: 978-87-7119-192-9. Vejledende pris: 100,00 kr.

- 13:28 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark*. 410 sider. ISBN: 978-87-7119-193-6. e-ISBN: 978-87-7119-194-3. Vejledende pris: 400,00 kr.
- 13:29 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark. Sammenfatning af resultater fra PLAAC*. 62 sider. ISBN: 978-87-7119-195-0. e-ISBN: 978-87-7119-196-7. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:30 Christensen, E.: *Børn i Mælkebøtten. Fra socialt udsat til mønsterbryder?* 125 sider. ISBN: 978-87-7119-197-4. e-ISBN: 978-87-7119-198-5. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 13:31 Christensen, E.: *Meeqqat Mælkebøttenimiittut. Isumaginninnikkut aarlerinartorsiorturniit ileqqunik allannortitsisumut?* 149 sider. ISBN: 978-87-7119-199-8. e-ISBN: 978-87-7119-200-1. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 13:32 Bengtsson, S., H.E.D. Jørgensen & S.T. Grønfeldt: *Sociale tilbud til mennesker med sindslidelse. Den første kortlægning på personniveau*. 130 sider. ISBN: 978-87-7119-201-8. e-ISBN: 978-87-7119-202-5. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 13:33 Benjaminsen, L., J.F. Birkelund & M.H. Enemark: *Hjemløse borgeres sygdom og brug af sundhedsydelser*. 206 sider. ISBN: 978-87-7119-203-2. e-ISBN: 978-87-7119-204-9. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 13:34 Larsen, L.B. & S. Bengtsson: *Talblindhed. En forskningsoversigt*. 175 sider. ISBN: 978-87-7119-205-6. e-ISBN: 978-87-7119-206-3. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:35 Larsen, M.: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder i industrien. Medarbejdere med håndværkspræget arbejde eller operator- og monteringsarbejde*. 978-87-7119-207-0. Netpublikation.
- 13:36 Bille, R., M.R. Larsen, J. Høgelund & H. Holt: *Falcks partnerskabsmodel på sygedagpengeområdet. Evaluering af et offentligt-privat samarbejde*. 234 sider. ISBN: 978-87-7119-208-7. e-ISBN: 978-87-7119-209-4. Vejledende pris: 230,00 kr.
- 13:37 Kjeldsen, M.M. & J. Høgelund: *Effektmåling af Forebyggelsesfondens projekter*. 96 sider. ISBN: 978-87-7119-210-0. e-ISBN: 978-87-7119-211-7. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 13:38 Björnberg, U. & M.H. Ottosen (red.): *Challenges for Future Family Policies in the Nordic Countries*. 260 sider. ISBN: 978-87-7119-212-4. e-ISBN: 978-87-7119-213-1. Vejledende pris: 250,00 kr.

- 13:39 Christoffersen, M.N. & A. Højen-Sørensen: *Børnehavens normeringer. En forskningsoversigt over opgørelsesmetoder*. 116 sider. e-ISBN: 978-87-7119-214-8. Netpublikation.
- 13:40 Holt, H., V. Jakobsen & S. Jensen: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2013*. 170 sider. ISBN: 978-87-7119-216-2. e-ISBN: 978-87-7119-217-9. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:41 Aner, L.G., A. Høst, W. Alim, A. Amilon, I.K. Nielsen & C.L. Rasmussen: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. Midtvejsevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010 pulje*. 220 sider. ISBN: 978-87-7119-218-6. e-ISBN: 978-87-7119-219-3. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:42 Bengtsson, S. & S.G. Knudsen: *Integration af behandling og social indsats over for personer med sindslidelse. Evaluering af seks forsøg*. 124 sider. ISBN: 978-87-7119-220-9. e-ISBN: 978-87-7119-221-6. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 14:01 Bach, H.B. & M.R. Larsen: *Dagpengemodtageres situation omkring dagpengeophør*. 135 sider. e-ISBN: 978-87-7119-223-0. Netpublikation.
- 14:02 Loft, L.T.G.: *Parinterventioner og samlivsbrud. En systematisk forskningsoversigt*. 81 sider. e-ISBN: 978-87-7119-225-4. Netpublikation.
- 14:03 Aner, L.G. & H.K. Hansen: *Flytninger fra byer til land- og yderområder. Højtuddannede og socialt udsatte gruppers flytninger fra bykommuner til land- og yderkommuner – Mønstre og motiver*. 169 sider. e-ISBN: 978-87-7119-226-1. Netpublikation.
- 14:04 Christensen, E.: *2 år efter starten på Nakuusa*. 57 sider. e-ISBN: 978-87-7119-228-5. Netpublikation.
- 14:05 Christensen, E.: *NAKUUSAP aallartimmalli ukiut marluk qaangi-unneri*. 61 sider. e-ISBN: 978-87-7119-230-8. Netpublikation.
- 14:06 Bengtsson, S., L.B. Larsen & M.L. Sommer: *Dødfødte børn og deres livsbetingelser*. 147 sider. ISBN: 978-87-7119-232-2. e-ISBN: 978-87-7119-233-9. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:07 Larsen, L.B., S. Bengtsson & M.L. Sommer: *Døve og døvblevne mennesker. Hverdagsliv og levevilkår*. 169 sider. ISBN: 978-87-7119-234-6. e-ISBN: 978-87-7119-235-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:08 Oldrup, H. & A.-K. Højen-Sørensen: *De aldersopdelte fokusområder i ICS. Kvalificeringen af den socialfaglige metode*. 189 sider. e-ISBN: 978-87-7119-236-0. Netpublikation.

- 14:09 Fridberg, T. & L.S. Henriksen: *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. 304 sider. ISBN: 978-87-7119-237-7. e-ISBN: 978-87-7119-238-4. Vejledende pris: 300,00 kr.
- 14:10 Lauritzen, H.H.: *Ældres ressourcer og behov i perioden 1997-2012. Nyeste viden på baggrund af ældredatabasen*. 142 sider. ISBN: 978-87-7119-239-1. e-ISBN: 978-87-7119-240-7. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:11 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Litteraturstudie af handicap og beskæftigelse*. 202 sider. ISBN: 978-87-7119-241-4. e-ISBN: 978-87-7119-242-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 14:12 Bille, R. & H. Holt: *Kommunal praksis på arbejdsskadeområdet. En kvalitativ analyse af fire jobcentres håndtering af arbejdsskader*. 102 sider. ISBN: 978-87-7119-243-8. e-ISBN: 978-87-7119-244-5. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 14:13 Rosdahl, A.: *Fra 15 år til 27 år. PISA 2000-eleverne i 2011/12*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-245-2. e-ISBN: 978-87-7119-246-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:16 Weatherall, C.D., H.H. Lauritzen, A.T. Hansen & T. Termansen: *Evaluering af "Fast tilknyttede læger på plejecentre". Et pilotprojekt*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-250-6. e-ISBN: 978-87-7119-251-3. Vejledende pris: 160,- kr.
- 14:19 *Antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark. En kortlægning*. 86 sider. E-ISBN: 978-87-7119-255-1, Netpublikation

ANTIDEMOKRATISKE OG EKSTREMISTISKE MILJØER I DANMARK

EN KORTLÆGNING

Formålet med denne kortlægning er at tilvejebringe viden om politiske og religiøse antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark. Det vil sige miljøer med holdninger, som kan være i konflikt med demokratiske styreformer og idealer om tolerance, og hvor der kan være en villighed til at gå uden om demokratiske procedurer for at gøre disse holdninger gældende.

Undersøgelsen kortlægger tre miljøer med i alt 15 grupperinger, der enten er højreradikale, venstreradikale eller islamistiske. De 15 grupper fordeler sig over hele landet. Alle afviser voldelige og kriminelle handlinger, men der er enkeltindivider knyttet til miljøerne, der ikke viger tilbage for at bruge den slags handlinger.

Rekrutteringen til grupperingerne foregår primært gennem personlige relationer og netværk samt internettet. Da kortlægningen er et øjebliksbillede, er det ikke muligt at konkludere, om de enkelte grupper er i vækst eller på retræte.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold.